

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**OKULLARIN FİZİKİ VE DONATIM YETERLİKLERİNE
YÖNELİK OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ**

HASİBE İLHAN URYAN

DENİZLİ 2021

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**OKULLARIN FİZİKİ VE DONATIM YETERLİKLERİNE YÖNELİK
OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ**

Hasibe İLHAN URYAN

Danışman

Doç. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; Proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, Bu projenin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Hasibe İLHAN URYAN

TEŞEKKÜR

Eğitim Yönetimi alanında tezsiz yüksek lisans yapma sürecinde değerli görüş ve eleőtirileriyle beni yönlendiren, rehberliğini, zamanımı ve bilgisini benimle paylaşan kıymetli hocam ve danıőmanım Doç. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU'na çok teşekkür ederim.

Maddi ve manevi hiçbir yardımı esirgemedен yanımda oldukları, yoğun çalıőmalarım sırasında kendilerine ayırmam gereken zamanı yüksek lisans için kullanmama karşı desteklerini esirgemeyen, sabır gösteren ve bana katlanan sevgili eőim Ayhan URYAN' a ve sevgili oğlum Ayhan Emir'e,

Beni dünyaya getiren ve her daima varlıkları ile güç bulduğum rahmetli annem Fatma İLHAN'a ve rahmetli babam Durmuş İLHAN'a,

Desteklerini hep hissettiğim değerli ablalarım Gülően İLHAN'a ve Nurten ŐENLİ'ye sonsuz teşekkür ederim.

Hasibe İLHAN URYAN

ÖZET

Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliklerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri

İLHAN URYAN, Hasibe

Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Doç. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU

Ocak 2022, 61 sayfa

Ortaöğretimde çalışan okul yöneticilerinin, okullarının fiziki, iç mekân ve donanımsal yeterliklerine ilişkin görüşlerinin araştırıldığı bu çalışma, tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini Denizli İli Pamukkale İlçesinde görev yapan 259 ortaöğretim okul yöneticisi oluşturmaktadır ve gerekli verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen 22 maddelik anket formu kullanılmıştır. Elde edilen bulguların ışığında, okul yöneticilerinin okullarının fiziki, sosyal ve donanımsal yeterliliklerinin ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde yeterli olmadığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Okul yöneticileri tüm alanları tam anlamıyla yeterli görmemelerine rağmen okullarının sosyal alanlarını kısmen de olsa en fazla yeterliliğe sahip yerler olarak gördükleri; öğrencilerin sosyalleştikleri bahçe, spor alanları, kantin ve yemekhane gibi ortamları kısmen yeterli bulmalarına rağmen daha büyük alanlar olması gereken toplantı salonlarını ve spor salonlarını yetersiz buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bunların yanı sıra, okul yöneticilerinin okulların iç mekânlarını özellikle de atölyeleri yetersiz buldukları; okulların donanımsal yeterliklerini de genel olarak yetersiz gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Okulların fiziki yeterliliklerinin yetersizliği ile donanımsal eksikliklerle istenilen düzeyde sağlıklı ve bütün kazanımların elde edilebileceği bir eğitimden bahsetmek oldukça güçtür. Bu nedenle, okulların fiziki, donatım ve donanımsal eksikliklerinin neredeyse tamamının merkezi bütçe finansmanı ile tamamlandığı düşünüldüğünde bunun devlet imkanları ve MEB bütçesiyle tamamlanabileceği düşünülmektedir ve eksikliklerin acilen tamamlanarak öğrenci, öğretmen ve eğitim öğretim hizmetlerine sunulmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ortaöğretim, fiziki yeterlilik, okul yöneticisi, donatım, donanım

İÇİNDEKİLER

PROJE ONAY SAYFASI	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM – GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	3
1.1.2. Alt Problemler	4
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM – KURAMAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Eğitim Etkinlikleri ve Okul	6
2.2. Eğitim Alanı ve Öğrenme İlişkileri	8
2.3. Milli Eğitim Bakanlığının Okul Planlamaları	10
2.4. Tip Okul Kavramı	11
2.5. Tip Okul Tasarımında Dikkat Edilen Konular	13
2.6. Mimari Tip Projelerin Gelişim Süreci	14
2.7. Tip Projelere Eleştiri ve Öneriler	16
2.8. MEB Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzu	19
2.9. Genel Tasarım Kriterleri	21
2.10. Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliği	21
2.11. İlgili Araştırmalar	22
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – YÖNTEM	24
3.1. Araştırmanın Modeli	24
3.2. Evren ve Örneklem	24
3.3. Veri Toplama Aracı	25

3.4. Verilerin Toplanması	26
3.5. Verilerin Analizi	27
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM- BULGULAR ve YORUM	28
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	28
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	29
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	30
BEŞİNCİ BÖLÜM- TARTIŞMA VE ÖNERİLER	32
5.1. Tartışma ve Sonuç	32
5.2. Öneriler	33
KAYNAKÇA	34
EKLER	38
ÖZGEÇMİŞ	52

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2.1. <i>Isıl İklim Bölgeleri</i>	13
Tablo 2.2. <i>Ilık İklim Bölgesi Mekân-Yön Şeması</i>	20
Tablo 3.1. <i>Evren ve Örneklem Sayıları</i>	24
Tablo 3.2. <i>Katılımcı Okul Yöneticilerinin Demografik Özellikleri Dağılımı</i>	25
Tablo 3.3. <i>Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliklerine Yönelik Yönetici Anket Formu ve Alt Boyutlarına İlişkin Bilgiler</i>	26
Tablo 3.4. <i>Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliklerine Yönelik Yönetici Anket Formu ve Alt Boyutları Verilerinin Analizi</i>	27
Tablo 3.5. <i>Aralık Eşikleri ve Yorumlama Değerleri</i>	27
Tablo 4.1. <i>Okul Yöneticilerinin Okulun Sosyal Alanların Yeterliğine İlişkin Görüşleri</i>	28
Tablo 4.2. <i>Okul Yöneticilerinin Okulun İçine İlişkin Görüşleri</i>	29
Tablo 4.3. <i>Okul Yöneticilerinin Okulun Donanımsal Yeterliklerine İlişkin Görüşleri</i>	30

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Eğitim öğretim faaliyetlerinin en iyi biçimde yapılabilmesi için okulların uygun fiziki ve donanımlara sahip olması ve kazanımlara uygun şekilde de bunların kullanılabilmesi büyük önem arz etmektedir. Zira örgün eğitim faaliyetlerinin yapıldığı yerler olarak okulların hem fiziki hem donatım malzemeleri hem de insan kaynakları bakımından eksiksiz olması eğitim öğretim etkinliklerinin en iyi şekilde yapılabilmesinin ön koşuludur. Örgün eğitimin yapılandırılmış yerlerde ve alanında uzman kişiler tarafından uygun malzeme ve materyal ile yapıldığı göz önüne alındığında bu durum daha iyi şekilde görünmektedir.

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amaç, önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim öğretimin örgün olarak yapıldığı en önemli mekânlardan olan okullar ve bu okulların fiziki koşulları ve donanımları, eğitimin sağlıklı yapılabilmesinin ön şartı gibi görünmektedir. Eğitim öğretimin en iyi şekilde yapılabilmesi için fiziki ve donanımsal eksikliklerinin olmaması ve kazanımlara uygun araç-gerecin tam olması gerekmektedir. Resmi okulların özellikle temel eğitim kademelerinin ödeneklerinin olmaması ve ortaöğretime gönderilen ödeneklerin de yetersiz olmasından dolayı okulların fiziki eksikliklerinin oldukça fazla olduğu, sınıfların kabalık, bahçe, salon, kantin vb. yerlerinin yetersiz olduğu sıklıkla (Meydan ve Doğu, 2008) dile getirilmektedir. Böyle bir durumda, eğitimin nitelikli bir şekilde yapılabilmesi de oldukça zor görünmektedir.

Örgün eğitim öğretim etkinliklerinin yapılageldiği okulların fiziki ve donanımlarının büyük oranda merkezi bütçeden karşılandığı görülmektedir. Ancak son zamanlarda devlet yönetimlerinde yaşanan değişimler, eğitimin sadece devlet desteği ve doğrudan finansmanlarla değil aynı zamanda hizmet alanlar ve bundan doğrudan veya dolaylı yararlananların da katkı sağladığı karma finansman anlayışının ön plana çıktığı görülmektedir. Karma finansman yapısının kurulabilmesi ise zaman almakta ve gönüllülük temeline dayanmaktadır (Tuzcu, 2021). Ayrıca okuldan hizmet alanların, doğrudan veya dolaylı yararlananların sosyo-ekonomik düzeylerine göre de farklılık

gösterdiğinden dolayı ülkemizde hala devletin doğrudan finansmanının bu konuda belirleyici olduğu söylenebilir (Özmen ve Yalçın, 2011). Okulların yerel imkanlar, hayırsever destekleri ve okul aile birlikleri ile çok büyük bütçeler gerektiren fiziki eksikliklerini karşılayabilmeleri oldukça güç görünmektedir. Sınırlı da olsa bu yollarla küçük çaplı fiziki iyileştirmeler ve donanım sağlama olanakları olan okullar bunu başaramayan okullara göre avantajlı hale gelmektedir (Aksu ve Demirel, 2011).

Örgün eğitimin nitelikli yapılabilmesinde temel taşları niteliğinde olan okulların fiziksel ve donanım olarak eksikliklerinin olmaması ve imkanların iyi olması eğitim alacakların tercihinde başlıca belirleyici olmaktadır. Bu nedenle, eğitime erişim fırsatlarının eşit sunulması, eşit yararlanma ve tercih edilebilirliğin aynı oranda olabilmesinde okulların fiziki imkanlarının ve donanımların tam olması büyük önem arz etmektedir. Ancak okulların fiziki ve donanım imkanlarının farklılık gösterdiği de bir gerçektir (Tuzcu, 2021). Bunun tespit edilebilmesi, yaşanan sorunların ortaya konulması ve bu sorunların çözümüne katkı sağlayacak önerilerin dile getirilmesi açısından bu çalışma önemli görülmektedir. Yine bu çalışma öğretimin niteliği ve son dönemde yaşadığımız pandemiden (Covid 19) dolayı duyulan okulların fiziki koşullarının öneminin daha da belirgin bir şekilde ortaya çıkması ve bunun ortaya konulması bakımından da önemlidir.

Okullarda eğitimin istenen nitelikte yapılabilmesinin ön şartlarından birinin fiziki koşulların yeterli olması ve nitelikli insan kaynağının sağlanmasıdır. Bununla birlikte şartların uygun ve donanımının tam ve eksiksiz olması gerekmektedir (Uludağ, 2008). İnsan yaşamının her alanında mekanların önemli olduğu gibi eğitim öğretim etkinliklerinin iyi biçimde yapılabilmesi için de okullar önemlidir. Ancak okullar sadece beton yığını, dört duvar zemin ve çatıdan oluşan bir yapı olarak düşünülemez. Yapısal ve donanım olarak çağın gereksinimlerini karşılayacak biçimde teknolojik, kullanışlı, donanım olarak yeterli, ihtiyaca göre değiştirilebilir, dönüştürülebilir olması önemlidir. Sosyal yaşamda devam eden değişimler ve gelişmelerin eğitimi yakından etkilemektedir. Bu değişimlere uygun şekilde çok kısa sürede değiştirilmesi ve dönüştürülmesi okulların dinamik yapısını arttıracığı düşünülmektedir.

Günümüzde değişim denilince program değişikliği, ders saatleri ve kazanımlar akla gelmekle birlikte bunun yetersiz olduğu bilinmektedir (Çağlar, 2001). Değişikliklerin okulun fiziksel yapı ve donanımları ile desteklenmesi ve uyumlu olması gerekmektedir. Araştırmalar öğrenme-öğretme ortamlarının başarısında mekân tasarımlarının önemli olduğunu göstermektedir (Yenice, 2013). Yine Baykal (1995)

çalışmasında iyi tasarlanmış ve çağdaş okul bina ve donanımlarının kazanımların gerçekleştirilmesinde kolaylaştırıcı olduğunu ve okul binalarında öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin ihtiyaçlarını karşılayacak yerlerin (kütüphane, spor salonu, laboratuvar, atölye, oyun-spor salonu, yemekhane, vb.) olmasının okula olan ilgiyi ve aidiyeti arttırdığını ileri sürmektedir.

Okullarda klasik yapıdan farklı olarak artık günümüzde sınıflar, laboratuvarlardan başka ve ilave olarak iş atölyeleri, toplantı ve spor salonları, oyun ve tiyatro salonları, müzik odaları, kütüphane, yemekhane, kantin, hobi bahçeleri gibi çeşitli mekânların önemli olduğu ve öğrencilerin gelişimlerini desteklediği gibi okula olan ilgiyi de arttırdığını belirtilmektedir (Akbaba ve Turhan, 2016; Işık, 2004; Karatekin ve Çetinkaya, 2013). Bu fiziki şartların ve donanımların maalesef okulların birçoğunda olmadığı gibi sınıfların bile kalabalık ve hala okulların birçoğunda ikili öğretimin yapıldığı görülmektedir.

Okulların donatım olarak araç gereçlerden, teknolojik alt yapıya, deneysel gereçlerden spor malzemelerine, perdeden sıra, masa, tahta yeterliklerinden boya badana ve asansöre kadar birçok unsuru kapsayan donatımın yeterliği konusu en az fiziki yeterlikler kadar önemlidir. Okulların iç mekan yeterliklerinin ise bina içi alanların yeterliğini kapsamaktadır. Sınıf ve toplantı salonlarından, merdiven ve koridor, WC'ler, soyunma odalarından, mescit ve hizmetli odalarına kadar birçok alanın yeterlik ve kullanımını içermektedir.

Bundan dolayı, okullarda fiziki şartların iyi ve eksiksiz olması, donanım ve donatım malzeme eksikliğinin olmaması gerekmektedir. Ancak resmi okulların bu anlamda eksiksiz olduğunu söylemek neredeyse imkansızdır. Bunların eksiklikleri okullarda eğitimin istendiği gibi yapılması ve kalitesinde olumsuz etkilere sahiptir. Bu çalışma bu sorunların gün yüzüne çıkmasına katkı sağlayacaktır. Bu çalışmada resmi okullarda görev yapan okul yöneticilerinin okulların fiziki ve donanımsal yeterliklerine yönelik görüşlerinin neler olduğu araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

1.1.1. Problem Cümlesi

Problem cümlesi “Ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticilerinin okullarının fiziki ve donanımsal yeterliliklerine yönelik görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

1.1.2. Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki şekilde ele alınmıştır:

1. Okul yöneticilerinin okulun sosyal alanlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Okul yöneticilerinin okulun iç mekânına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Okul yöneticilerinin okulun donanımsal yeterliliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; 2021-2022 Eğitim Öğretim yılında Denizli ili Pamukkale ilçesinde liselerde görev yapan okul yöneticilerinin okulların fiziki ve donanım olarak yeterliliklerine yönelik görüşlerinin ne olduğunun ortaya çıkarılmasıdır. Ayrıca, elde edilen sonuçların yorumlanarak sorunun çözümüne ilişkin önerilerde bulunulması amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Örgün eğitim etkinliklerinin yapılageldiği okulların fiziki ve donanımlarının büyük oranda merkezi bütçeden karşılandığı bilinmektedir. Ancak son zamanlarda devlet yönetimlerinde yaşanan değişimler eğitimde ihtiyaçların sürekli artmasına ve değişmesine neden olmaktadır. Bu durum ise eğitimin finansman yapısının millet-devlet birlikteliğine dayanan karma finansman anlayışının ön plana çıktığı görülmektedir. Karma finansman yapısının kurulabilmesi ise zaman almakta ve gönüllülük temeline dayanmaktadır (Tuzcu, 2021). Bunun başarılabilmesi ise oldukça zordur. Eğitime erişim fırsatlarının eşit sunulması, eşit yararlanma ve tercih edilebilirliğin aynı oranda olabilmesinde okulların fiziki imkanlarının ve donanımların tam olmasıyla mümkündür. Ancak okulların fiziki ve donanım imkanlarının farklılık gösterdiği de bir gerçektir (Tuzcu, 2021). Okulların fiziki ve donanımsal yeterliklerinin tespit edilebilmesi, yaşanan sorunların ortaya konulması ve bu sorunların çözümüne katkı sağlayacak önerilerin dile getirilmesi açısından bu çalışma önemli görülmektedir. Yine bu çalışma öğretimin niteliği ve son dönemde yaşadığımız pandemiden dolayı duyulan okulların fiziki koşullarının öneminin daha da belirgin bir şekilde ortaya çıkması ve bunun ortaya konulması

bakımından da önemlidir. Bu çalışmanın ayrıca alan yazına katkı sağlaması, eğitim yöneticilerine yol göstermesi, çözümler sunması açısından da önemli olduğu düşünülmektedir. Yine bu çalışmayla okul yöneticilerinin görüşleri çerçevesinde okulların fiziki ve donanım yeterlikleri ortaya çıkarılarak eksikliklerin giderilebilmesi, eğitime erişim imkanlarından eşit olarak yararlanılması ve yapılabilecek çalışmalarla ilgili görüş ve öneriler paylaşarak katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada aşağıdaki varsayımlar kabul edilmiştir:

1. Araştırmaya katılan okul yöneticileri, görüşme sorularına doğru cevap vermişlerdir.
2. Okul yöneticilerinin okullarındaki fiziki koşullara ve donanımlara ilişkin bilgileri yeterlidir.

1.5. Sınırlılıklar

1. 2021-2022 Eğitim Öğretim yılında Denizli ili Pamukkale ilçesindeki resmi liselerde görev yapan ortaöğretim okul yöneticilerinin görüşleriyle sınırlıdır.
2. Veri toplama aracı olarak “Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliklerine Yönelik Anket Formu” kullanılmıştır.

1.6. Tanımlar

Okul Yöneticisi: Denizli ili Pamukkale ilçesinde liselerde okul müdürü ve müdür yardımcısı unvanlı çalışanlardır.

Fiziki: Okulların fiziki yapıları, bina eklentileri ve hizmet ünitelerini kapsamaktadır.

Donanım: Öğretim araç-gereçleri ile hizmet amacıyla kullanılan çeşitli araç ve materyallerdir.

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Eğitim etkinlikleri ve okul, eğitim alanı ve öğrenme ilişkileri, Milli Eğitim Bakanlığı'nın okul planlamaları, okulların fiziki ve donatım yeterliliği ve ilgili araştırmalar başlıkları altında kuramsal çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır.

2.1. Eğitim Etkinlikleri ve Okul

Eğitimin insan ihtiyaçlarının ve gelişiminin ilk sıralarında olduğu ve bunun sürekli hale geldiği yaşanan değişme ve gelişmelerin de bunu zaruri hale getirdiği kabul edilmektedir. Değişim ve gelişmelerin lokomotifleri olan eğitimin etki ve tepki ikilemleri neticesinde değişim ve gelişmelerden etkilenmektedir. Eğitim de yaşanan değişim ve gelişmeler, yeni yaklaşımlarla birlikte donanım, donatım, araç gereç, bina, eklenti ve diğer unsurlarda da kendini göstermektedir. Bu durum, yeni yapılan okullarda kendini gösterdiği gibi gönderilen malzeme ve araç gereçlerde de rahatlıkla gözlenmektedir. Bu durumlar öğrencilerin eğitimlerinde ve okullardaki etkinliklerde de farklılık yaratan unsurlar olarak olumlu gelişmeler olarak değerlendirilmektedir. Eğitim öğretim etkinliklerini doğrudan etkileyen bu yenilikler başta öğretmen ve öğrenciler olmak üzere diğer paydaşlarca da takdirle karşılanmaktadır. Çünkü eğitim etkinliklerinin özgün yapısının büyük oranda gerçekleştiği yerler olan okulların fiziki, donatım yeterliliklerinin eğitimin kalitesini doğrudan etkilediği bilinmektedir (Özer, Demirtaş, Ateş, 2015).

Eğitim öğretim insanlık tarihi boyunca önemli olduğu gibi 21. Yüzyılda da önemini korumaktadır. Eğitim tercih olmaktan öte önemli bir gereksinimdir. İçinde bulunduğumuz 21. Yüzyılda değişimlerin çok hızlı seyretmesi eğitime olan ihtiyacı arttırdığı gibi eğitimin içerik ve niteliğinin de sorgulanmasına neden olmuştur. Eğitimde geliştirilen yaklaşımlar, önerilen farklı yöntem ve teknikler ile alt yapı ve donatım bakımından güçlendirme çabalarının gerekliliği, uygulanabilirliği, zamanlaması tartışılmalıdır. Bu süreç halen sürmektedir (Çınar, Çizmeci ve Akdemir, 2007). Eğitim öğretim etkinliklerinin temeli insana dayandığı ve insan ögesinin en önemli unsur olduğu bilinmekle birlikte eğitimin nitelikli bir şekilde yapılabilmesi için insanın dışında başka şeylere gereksinim duyulmaktadır. Bunların başında okullar gelmektedir. Okulların ise

sadece duvarlardan oluşmadığı, dersliklerinden, çalışma odalarına, laboratuvarlardan, atölyelere, salonlardan, koridor, WC, kantin vb. pek çok bileşeni bünyesinde barındırmaktadır. Okulların aynı zamanda bilginin öğretildiği ve üretildiği, yayıldığı ve hayata aktarıldığı mekanlar olduğu, aydınlanmanın odağı ve gelişmenin temeli olduğu düşünüldüğünde önemi daha çok anlaşılacaktır. Okulların, okulöncesi dönemden yükseköğretime kadar bireyin gelişimi, milletlerin ve nihayet ülkelerin gelişiminde en önemli yerler olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, okulların eğitim öğretimin sistematik biçimde en iyi şekilde yapıldığı yerler olduğu söylenebilir (Gedikoğlu, 2005).

Okulların böylesine önemli olduğu bilinmekle birlikte ülkemizde okulların fiziki ve donanımsal olarak yeterli olduğunu söylemek oldukça zordur. Özellikle köyden kente olan göç ile sınırlarımız dışından gelen mültecilerin şehirlerdeki okullarda sınıflarda kalabalıklar oluştururken köy okullarının birleştirilmiş sınıfa dönüşmesi ve hatta kapanması ve taşınmalı eğitimin yapılması okulların kapasitelerinin karşılayamamasına neden olmuş durumdadır. Ayrıca okulların fiziki kapasite yetersizlikleri, ödeneklerin gelmemesi veya yetersiz gelmesi, araç gereç, materyal vb. donatım eksikliklerinin yerel imkanlarla karşılanamaması gibi kronikleşmiş sorunlar olarak varlığını sürdürmektedir. Toplumun okullardan beklediği nitelikli ve ihtiyaç duyulan bireylerin gerektiği şekilde yetiştirilmesinde okulların kendilerinden beklenen performansı gösterebilmesi bu şartlarda oldukça güçtür (Akar ve Sadık, 2002). Bundan dolayı, başta okul bina ve eklentileri ile sosyal alanları olmak üzere donatım ve donanım malzemeleri ve insan kaynağı olarak hiçbir eksikliğinin olmaması gerekmektedir. Ayrıca bina, tesis, donatım ve personel olarak yeterli olmasının yanında bina ve donatımlarının geliştirilebilir, dönüştürülebilir ve kullanışlı olması ihtiyacı karşılıyor olması gerekmektedir (Gedizlioğlu, 2001).

Sürekli dönüşüm ve değişimlerin yaşandığı eğitim öğretim sisteminde yenilik ve reformların daha çok sistem üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Okulların fiziki ve donatımlarıyla ilgili gelişme ve iyileştirmelerin çok sınırlı ve bazı okul veya kademelerle sınırlı kaldığı söylenebilir (Akkoyunlu, 2008). Yine okul bina ve eklentilerinin ergonomik olması, kademelere uygun şekilde tasarlanması, fonksiyonel ve çok iyi planlanmış olması gerektiği, değişen ihtiyaçlara göre dönüştürülebilir ve kullanışlı olması gerekmektedir (Aydın, 2010).

Alkan (1995) çalışmasında insan kaynağının yanında insan gücünün dışındaki kaynakların da eğitimi etkilediğini ileri sürerek kaynakların doğru planlanması, uygulamaların bu çerçevede yapılarak değerlendirme sonucunda gerekli iyileştirmelerin

yapılması gerektiğini belirtmektedir. Gedikoğlu (2005) çalışmasında bilginin üretim ve insanlara sunulmasında okulların en önemli merkezler olduğunu belirterek bilgi ve teknoloji toplumu olmanın ilk koşulu olarak okulların donanımlarının çok iyi olması gerektiğini ileri sürmektedir. Dünya ile entegre şekilde yaşamının da koşulunun bu yapıyla mümkün olabileceğini belirten Gedikoğlu (2005) okulların önemine vurgu yapmaktadır. Ancak ülkemizde okulların fiziki, donanım ve diğer kaynakları itibarıyla yeterli olmadıkları çeşitli araştırmalarda çoğu kez ortaya konulmuştur (Gök ve Gürol, 2002). Okulların yapıları gereği ihtiyaçları olan alanlarındaki malzeme eksikliklerinin yanında laboratuvar, derslik, atölye gibi temel fiziki mekanlarının bile olmadığı görülmektedir. Bu mekanların içindeki malzemelerin eski, eksik, kullanılamaz veya hiç olmadığı bilinmektedir. Bu şartlarda eğitimin beklenen etkiyi yapması mümkün olmadığı gibi başarılı olmanın da imkânı kalmamaktadır. Türkiye’de hala ikili eğitimin yapıldığı düşünüldüğünde, daha temel derslik ihtiyacının bile karşılanamadığı görülmektedir ki diğer eksikliklerin varlığı sıradanlaşmış durumdadır. Tüm bunlar göstermektedir ki; eğitim etkinlikleri için okula ve okulun da tam donanımlı ve kaynaklarının çok iyi biçimde olması gerekmektedir. Eksik malzeme, araç gereç ve donatıyla çok iyi eğitim yapılamayacağı gibi başarılı sonuçların çıkması da oldukça güçtür.

2.2. Eğitim Alanı ve Öğrenme İlişkileri

Okul binalarıyla öğrenme arasında ilişki olduğu çalışmalarda görülmüştür (Burden, 1995). Okul binalarıyla dersliklerin fiziksel yapılarının öncelikli olarak öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak şekilde ve öğretim faaliyetlerine de uygun olması gerekmektedir. Eğitimde okul faktörünün bireylerin gelişiminde önemli yer aldığı ve özellikle taşra kesiminin ise yakın zamana kadar tek yararlanabildiği yer olduğu bilinmektedir. Okulların kişilerin gelişimlerinde fiziki ve sosyal olarak büyük önem taşımaktadır. Eğitimin sağlıklı oluşması için 3 farklı ortamın iyi biçimde sağlanması gerektiği ve bu ortamların toplumsal ortam, öğrenme ortamı, fiziksel ortam şeklinde ifade edilmektedir (akt. Çınar, Çizmeci, Akdemir, 2007). Fiziksel ortamın toplumsal ve öğrenme ortamından farklı olduğu ve eğitimle ilgili bütün süreçlerin yürütüldüğü okulları ifade etmektedir. Araştırmalarda eğitim öğretimin yapılabilmesinde kilit önemde olan fiziksel ortamların çok iyi biçimde düzenlenmesi ve donatılması gerektiği vurgulanmaktadır. Öğrenci hazır bulunuşluğu, öğretmen varlık ve donanımı ile

kendilerine sunulan imkanların yeterliliği eğitimin kalitesini doğrudan etkilemektedir (Aydın, 2010).

Yıldırım ve Şimşek (2003) çalışmasında eğitim ortamı, eğitim teknolojileri ve bunların öneminden bahsederek fiziki mekanların bu alanda en önemli bileşen olduğunu belirtmiştir. Çalışmasında ayrıca fiziki yapıların planlama ve yapımından eğitim faaliyetlerini bütünüyle etkileneceğini; bu nedenle, standartların belirlenerek bu çerçevede yapılması gerektiğini ileri sürmektedir. Yapılarda en az TSE 9518'de belirlenmiş olan temel kriterlerin göz önüne alınması gerektiği vurgulanmıştır. Uludağ (2008) araştırmasında fiziksel alan ve mekânların çok önemli olduğunu belirtmektedir. İnsanların fiziki yapılarla ilişkisi öğrenme etkinliklerini de yakından etkilemektedir. Eğitim faaliyetlerinin amacına uygun yapılmasında fiziki ve donanım şartlarının tam olması önemlidir. Gelişmiş insan kaynağının kaynağı konumundaki okullara gelişmiş ülkelerde verilen önem büyüktür. Okullara her türlü desteğin sağlandığı ve eksikliklerinin tamamlandığı görülmektedir. Okulun fiziki mekân olarak hem eğitimi etkilemektedir hem eğitime şekil vermektedir (Özkan, 2008).

Sarı ve Cenkseven (2008) araştırmalarında, okul yaşam kalitesi üzerinde okulların fiziki imkanlarının öğrenme ve öğretme üzerinde etkili olduğunu belirtmektedir. Okulların fiziki imkanlarının yeterliliğinin okul yaşam kalitesini olumlu etkilediği öğrenci, öğretmen, okul yöneticileri, veliler ve diğer personelin bilişsel, sosyal ve entelektüel gelişimleri üzerinde olumlu etkiler yarattığı belirtilmiştir. Öğrencilerin ders saatlerinde olduğu gibi ders dışı zamanlarda da okulun bütün imkanlarından faydalanmaya çalıştıkları görülmüştür. Öğrencilerin sosyal, sportif alanlarla kantin vb. alanlarda zaman geçirdikleri bilinmektedir. Bu alanların öğrencilerin gelişimlerini destekleyici şekilde yapılandırılması önemlidir. Tanner (1999) çalışmasında fiziki donanımın önemine değinerek yönetim odalarının merkezi yerlerde olması ve öğrencilerin güvenliklerini sağlamada ulaşılabilir olması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca okulun akustik yapısının iyi olması, renk, ısı, ışık durumlarının ideal seviyede olması, mimari yapısının, oda sayısı ve genişliklerinin yeterli olmasının yanında iç donanımlarının da tam olması ve belirlenmiş olan standartlara uygun yapılması önemlidir (akt. Sarı ve Cenkseven, 2008).

2.3. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Okul Planlamaları

Özkan (2008) çalışmasında belirttiğine göre okul tip projelerinin 1955 yılında planlanan ve 1960'larda yenilenen projelerin hala uygulandığını belirtmektedir. 1997 yılında "İlköğretim Okul Yapıları El Kitabı"nda bahsedildiğine göre, okulların yapısal olarak yeniden tasarlandığı belirtilmiştir. Bu durum 1955-1960 yılındaki projelerin 1997 yılına kadar aynı biçimde yapılageldiği ve 1997-2000 yıllarındaki kriterlerin de ihtiyacı karşılayamadığı standartların 2000 yılında yayınlanmasıyla görülmüştür.

MEB okul projelerinin Tip proje olması, çevresel koşulların ve ihtiyaçların göz ardı edilmesi, maddi konuların ön plana çıkması gibi olumsuzluklarla fiziki donanımları karşılamaya çalışmaktadır. Ancak, bu anlayışla da modern ve çağa uygun orijinal ve donanımlı projeler ortaya çıkmamaktadır. Çınar vd. (2007) çalışmalarında MEB'in okulların fiziki yapılarıyla ilgili en önemli çalışmasını 1997 yılında eğitim seferberliği ile yaptığını vurgulamaktadır. Gelişmiş ülkelerde ise bu işlerin daha sistematik biçimde yapıldığı ve geleceğe dönük yapıldığı düşünüldüğünde ülkemizin çok gerilerde olduğunu söylemek mümkündür. Hele eğitimde yapılan değişikliklere rağmen yapıların aynı kalması ise anlaşılması güç bir başka konudur.

Sarı ve Cenkseven (2008) araştırmaları sonucunda öğrenme ortamlarının kalitesinin eğitim kurumlarının kalitesiyle doğru orantılı olduğu ve yakından etkilediğini belirterek MEB'in hedeflerine ulaşmasında bunun mutlaka dikkate alınması gerektiği bulgusuna ulaşmıştır. Akar ve Sadık (2002) çalışmasında, okul yapılarında istenen seviyeye henüz gelineemediği olumlu birçok gelişmeler olmasına rağmen hala estetik açıdan, yapısal ve donanımsal olarak eksikliklerin olduğunu belirtmişlerdir. Belirli bir standardın olmaması, kaynak yetersizlikleri, planlama hataları, nüfus hareketliliği gibi unsurların olumsuz etkilerinin yansıdığı da ifade edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2003) çalışmalarında 12. Milli Eğitim Şurası'nın Finansman komisyon raporunda ifade edildiği gibi bakımsız ve onarılamamış okul binaları mevcut haliyle ihtiyacı karşılayamadığı gibi gelişimi de sağlayamadığı vurgulanmaktadır. Ülkemizde hayırsever desteği ile yapılan okulların estetik açıdan daha albenili, donanım ve fiziki imkanlar olarak daha iyi olduğu görülmektedir. Çınar vd. (2007) çalışmalarında 1997 yılında başlayan eğitim seferberliğiyle yapı ve fiziki değişiklikler gerçekleşmiş ancak yeterli olamadığı gibi başarılı da olamamıştır. Yine çalışmada ilk kez estetik kaygıların da dikkate alındığı ve

buna göre uygun binaların yapılmaya çalışıldığı belirtilmiştir. Buna rağmen fiziki açıdan olduğu gibi nitelik ve nicelik olarak da beklenen seviyeye ulaşılmadığı belirtilmiştir.

2.4. Tip Okul Kavramı

Günümüzde kalkınmanın en etkili araçları arasında görülmekte olan eğitim olgusunun son derece büyük öneme sahip fonksiyonlarından birisinin de gelişim unsurunu insanların yetenekleri kapsamında ele almak suretiyle toplumsal yapıların yaratıcı güçleriyle beraber verim düzeyinde artış sağlaması olduğu ifade edilmektedir (Özbulut, 1999). Türkiye’de milyonlarca öğrencinin eğitim ve öğretim süreçleri içerisinde yer almakta olduğu eğitim kurumları, 2012-2013 eğitim öğretim yılı itibarı ile uygulanmaya başlayan daha yaygın kullanım şekli ile 4+4+4 biçiminde telaffuz edilen 12 yıllık zorunlu kesintili eğitimin üç grup kapsamında meydana geldiği görülmektedir:

- 1’nci grupta 4 yıl olarak planlanmış ilkokullar (1., 2., 3. ve 4.sınıf)
- 2’nci grupta 4 yıl olarak planlanmış ortaokullar (5., 6., 7. ve 8.sınıf)
- 3’ncü grupta ise 4 yıl olarak planlanmış liseler (9., 10., 11. ve 12. Sınıf)

Yürürlüğe konulmuş olan bu sistem dahilinde, ilkokullar ile ortaokulların ilköğretim okulu kapsamında bulunduğu görülmektedir (MEB, 2012). Ülke genelinde MEB bünyesinde 2020-2021 eğitim yılında 67.125 örgün resmi eğitim okullarında 18.085,943 öğrenci eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalandıkları dile getirilmektedir (MEB, 2021). Bu sistemin uygulanmaya başlamasıyla birlikte kişisel gereksinim düzeylerinin yaşları küçülmüş olan öğrencilerden dolayı azalması ve öğrencilerin sayılarındaki yükseliş, yeni eğitim kurumlarının tesis edilmesi gereksinimini doğurmuştur. Türkiye’de yer alan ilköğretim okullarının binalarının genel olarak birbirine benzeyen mimari özelliklere sahip tip projeler şeklinde tasarlanarak yapıldıkları göze çarpmaktadır (Yılmaz, 2012). Söz konusu projeler, ülkenin hemen hemen genelinde sosyal ve coğrafi koşullar göz önünde bulundurulmadan bölgelerin tamamında uygulanmıştır.

Eğitim ve öğretim hizmetlerinin gerçekleştirildiği binaların tip proje şeklinde tasarlanmasının II. Beş Yıllık Kalkınma Plan’ından (1968 -1972) etkilenerek ortaya çıktığı söylenebilir. Bu dönem içerisinde eğitime yapılan harcamaların çok büyük bölümünün yapı yatırımları kaleminde gerçekleşmesi, eğitim binalarının inşasında tek tip

proje anlayışının benimsenmesi sonucunda yüksek oranda tasarruf elde edilebileceği düşüncesi bu duruma neden olarak gösterilebilmektedir (Yılmaz, 2012).

İlköğretim kapsamında yer alan okul binalarının tek tip şeklinde projelendirilmiş olması kuşkusuz ki ortada bulunan gereksinimlere yeteri kadar cevap vermemiştir. İnşa edilecek olan okul binalarının tek tip şeklinde projelendirilmesinden daha çok öğretim etkinliklerine ve eğitim faaliyetlerine uygun şekilde inşa edilmesinin çok daha önemli olduğu göz ardı edilmemelidir. Bunun yanı sıra yapılacak olan eğitim binalarının mevcut durumdaki ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte yapılması gerektiği gibi gelecekte oluşabilecek potansiyel ihtiyaçların da göz önünde bulundurulması ve bu bağlamda doğru planlamalar yapılması gelecekteki maliyet problemlerinin daha ortaya çıkmadan bertaraf edilmesinde son derece etkili olabilmektedir. Bunlarla beraber Türkiye’de okul binalarının tasarlanması noktasında göz ardı edilmemesi gereken hususlardan bir başkası ise okul binalarının güneybatı ve kuzeydoğu yönlü bir şekilde yapılması, binaların yer aldığı bölgelerin iklimsel koşulları açısından hâkim rüzgâr yönlerinin göz önünde bulundurulması ve eğitim kurumlarının enerji tüketimlerinin en düşük seviyelerde olabilecek şekilde tasarlanmalarıdır. Bütün bunların ışığında okul binalarının tasarımları noktasında göz önünde bulundurulması gereken özelliklerin aşağıdaki gibi sıralanması mümkündür (Yılmaz 2012):

- Binalar, içerisinde yer aldıkları bölgelerin iklimleri ve arazi koşulları ile uyumluluk gösterecek ve konumlanmakta oldukları bölgelerin belli periyotlarda maruz kaldıkları doğal afetler göz önünde bulundurulacak şekilde yapılmalıdırlar.
- Binaların; ısıtılması ve soğutulmasında, nem oranlarının ayarlanmasında, aydınlatılmasında, havalandırılmasında ve ses yalıtımında bölge ve okulların ihtiyaçları göz ardı edilmemelidir.
- Yapıların bünyesinde tehlikeli durumlar esnasında kullanılacak olan yangın çıkış ve merdivenleri ile sığınaklar biçimindeki alanların bulunmasına çok dikkat edilmelidir.
- Eğitim binaları içerisinde engelli bireylerin bulunma ihtimali mutlak suretle göz önünde bulundurulurken bu duruma uygun tasarımlar gerçekleştirilmelidir.
- Okul binalarının tasarım ve inşalarında uzun ve kısa vadeli ihtiyaçların karşılanabileceği esnek anlayışla tasarlanmaları gerekir.

Yılmaz (2012) araştırmasında eğitim kurumu projesi olarak, Türkiye’de bir hayli geniş bir kullanıma sahip durumdaki 12 dersliğe sahip tipteki ilköğretim projesinin ele

alındığını ifade etmek gerekmektedir (MEB, 2019). Araştırma dahilinde ele alınmakta olan eğitim kurumu projesi, Türkiye’de yer alan dört ısıtma bölgesinde baz alınmış şehirlerde mevcut durumda bulunduğu varsayılmıştır. Söz konusu şehirlere dair verilere Tablo 2.1 üzerinde yer verilmiştir (MEB, 2019).

Tablo 2.1. Isıl İklim Bölgeleri

Bölge	İklim Bölgeleri	Baz Alınan İl	HDD (Isıtma dereceleri)	CDD (Soğutma gün dereceleri)
1.	Çok sıcak	Antalya	<1000	>1000
2.	Sıcak	Bursa	1000-2000	>=1000
3.	Soğuk	Elazığ	>=2000	<1000
4.	Çok soğuk	Kars	>=4000	<1000

2.5. Tip Okul Tasarımında Dikkat Edilen Konular

Okul binaları projesinin yürürlüğe alınmasındaki en mühim aşama karar verici unsurların sorumluluğunda bulunan tasarım aşaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kurumlardan faydalanacak kişilerin konforları, güvenlikleri, psikolojik ve fiziksel sağlıkları, enerjileri ve zamanlarını yüksek bir verimle kullanabilmeleri, söz konusu binaların tasarımları ile doğrudan ilişkili durumdadır. Bu nedenden dolayı doğru ve etkili tasarımlar binaları kullanacak olan bireylerin verimlilik düzeylerini yükseltebilmelerinde bir hayli yardımda bulunacaktır. Okul binalarının tasarımlarında dikkat edilmesi gerekli olan hususlar aşağıda sıralanmıştır (Gedizoğlu, 2003):

- Alanların yüksek bir verim alınabilecek şekilde hesap edilmesi, gereksinimlerin saptanması, birimlerin arasındaki ilişkilere yönelik karar verilebilmesi adına tasarım aşamalarında yapılardan beklenmekte olan ve riayet edilmesi gereken kalite ölçütleri hususunda araştırmalar yapılması gerekir.
- Tasarlanacak olan yapılar içerisinde zaman içerisinde yapılması ön görülebilecek onarımların ve bakımların yapılardaki gündelik faaliyetlerin sekteye uğramayacağı biçimde tasarlanmaları gerekir.
- Eğitim kurumlarının tasarımları kapsamında enerji kullanımı ve iklimlendirme gibi hususlar mutlak suretle göz önünde bulundurulmalı, oluşacak enerji ihtiyaçlarında düşüş sağlayarak enerji verimliliğini sağlayabilmek adına, söz

konusu yapıların konumlandırılmaları, şekilleri ve topografik durumları kadar yapı elemanlarına ilişkin doğru seçimlerin yapılması da son derece önemlidir.

- Okul binalarının tasarlanmalarında yangın gibi son derece tehlikeli bir durumun göz önünde bulundurulması bir hayli büyük bir öneme sahiptir. Yangınlar esnasında okul binalarının bütünlükleri, tahliye yolları, söndürme sistem ve ekipmanları ile yangınların kontrolü biçimindeki hususlar tasarım süreçleri içerisinde mutlaka ele alınmalıdır. Tip okulların tasarımında iklim başta olmak üzere çevresel şartlar, mevcut akışın engellenmemesi, yapı elemanları gibi pek çok hususun göz önünde bulundurulduğu söylenebilir.

2.6. Mimari Tip Projelerin Gelişim Süreci

Özellikle Cumhuriyet Dönemi içerisinde Türkiye, sayısız savaşlar sonucunda yıpranmaya maruz kalmış, çok büyük kayıplar yaşamış, okul sayıları son derece yetersiz ve fiziksel özellikleri ile eğitim ihtiyacına cevap veremeyecek hale gelmiştir. Köylerde hemen hemen hiç okul bulunmamasına, ülke genelinde çok düşük okuryazarlık oranlarına sahip olunması ve büyük ekonomik sorunların da eklendiği dikkat çekmektedir. Kurtuluş Savaşı'nın esnasında toplandığı bilinen Maarif kongreleri içerisinde Atatürk eğitimin sahip olduğu öneme vurgu yapmış, eski zihniyetin uzağında bir eğitim anlayışının benimsenmesinin gerekliliğine değinmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nin ilk bölümlerinde ülkenin sosyal ve ekonomik nitelikteki beklentilerini karşılayabilecek bir eğitim sisteminden mahrum olma probleminin çözümlerinin aranma çabaları göze çarpmaktadır. Eğitim kurumu binalarının eğitsel gereksinimlere hiçbir şekilde cevap veremeyecek yapıda bulunmaları, Cumhuriyet Dönemi'yle beraber eğitimin yurdun bütün bölgelerine ulaştırılabilmesi adına gerekliliği bulunan binaların yapılmasının hedeflendiği inşaat seferberliği de gündemin ilk sıralarına gelmiştir (Kul, 2016).

Cumhuriyet'in ilk dönemleri içerisinde, Osmanlı Devleti devrinden kalmış olan okul binalarının eğitim amacı ile kullanılabilmesi adına belli başlı düzenlemelerin getirildiği görülmektedir. Osmanlı döneminden kalmış olan eğitim binalarının fiziksel şartları ve bu binaların sayılarındaki yetersizlikler, yeni eğitim sistemleri ile beraber yeni okul binalarına olan gereksinim düzeyinde artışa neden olmuştur. 1926 yılında yürürlüğe konduğu görülen Maarif Teşkilatı kanunuyla mektepler, müzeler ve kütüphane olarak kullanılan binaların planları ile projelerinin tertip edilmesine ilişkin yetkiler Maarif Vekaletine bırakılmıştır. Maarif Vekâlet'inin bünyesi dahilinde inşaat dairesinin

kurulduğu, beklemeye mahal verilmeksizin okul binası gereksinimine cevap verebilmek için tip projelerin oluşturulduğu, bunların yanı sıra inşa edilecek yapıların tip projeler arasından seçilmek suretiyle yapılmasına karar verildiği ifade edilmektedir. Böylece 1926 yılına dek farklı tasarım modelleri kullanılarak inşa edilmiş olan eğitim kurumu binalarının, bahsi geçen yıl sonrasında Maarif Vekaletine bağlı durumda bulunan inşaat dairesince hazırlanmış olan tip projelerle yapılmaya başladığı görülmektedir (Kul 2011).

1923 yılı ile 1950 yılları arasını kapsamakta olan dönem dahilinde hızlı ve ekonomik bakımdan cazip nitelik barındırdığına inanılan tip proje uygulamalarıyla başladığı görülen tip proje kavramının, ülkenin bilhassa 1950 yılından sonraki genel problemi süratli kentleşmeyle plan ve programsız, vaktinde gerçekleştirilemeyen müdahalelerden kaynaklı olarak özellikle resmi binalarda cazip özelliklere sahip olduğu düşünülen tip üretim modellerinin ön plana çıktığı açık bir şekilde görülmektedir. 1950 ile 1980 yılları arasını kapsayan dönemde, değişime uğramış olan talep ve ihtiyaçlara ayak uydurabilmek ve toplumsal yapının gereksinimlerine hızlı cevaplar vermek adına hazırlandığı görülen yenileştirilmiş tip projelere başvurulmuştur. 1980 yılının ardından gündün güne büyüyüp genişleme gösteren nüfusun aynı şekilde değişim gösteren gereksinimlerine hızlı bir şekilde yanıt verebilmek adına yapılmış olan yeni tip projelere rastlanmaktadır. 1990 yılı ile 2000 yıllarını içeren dönemde inşaat ve yapı teknolojilerinde son derece büyük ilerlemeler yaşanması, bina ihtiyaç programları üzerinde değişimler meydana gelmesi ve sosyal ekonomik yaşam dahilindeki değişimler ile beraber, devletin tip projeler anlamında genel nitelikli revizyonlara yöneldiği dikkat çekmektedir (Kul 2016).

Türkiye özelinde özellikle resmi mecralarda, yapımla işletme maliyetleri açısından mali çözümler ortaya koyabilmek amacı ile tip projelere yönelinmiş olduğu görülmektedir. Hazırlanmış olan tek projelerin genele tatbik edilmesi esasına dayalı olan tip projeler, kamusal sistemin basit ve hızlı sonuçlar elde edebilme çabalarının birer neticesi olarak ortaya çıkmışlardır. Söz konusu uygulamalar, Cumhuriyet Dönemi'nden bugüne kadar gelmekle beraber, bir hayli geniş bir uygulama alanına da sahip olmuşlardır. Eğitim kurumu binalarının yapım işlerinin ülkenin geneline dengeli bir şekilde dağılımını sağlayabilecek bir biçimde ele alınıp programlanmaları, planlı dönemlere geçiş yapılmasıyla başlamıştır. Okul çağı içerisinde bulunan nüfusun hızlı bir şekilde artış göstermesi, ihtiyaçlar ile üretimin arasında bulunan açığın kapatılmasını bir hayli zorlaştırmıştır. Artış göstermiş olan öğrenci sayılarının karşılanabilmesi adına yeni fiziksel kapasiteler yaratılması anlamında gecikmeler, mahalli

yapılar içerisinde yetersiz şartlarda, eğitim standartlarını ve söz konusu niteliksel zayıflığı eğitim sisteminin bütün kademeleri üzerinde belirgin bir şekilde etkiler bırakmıştır (Sarısözen, 1981).

Tip projelerin olumlu yanları; eğitime yönelik yatırımların hızlandırılabilmesi, gerçekleştirilecek olan yatırımlara ilişkin ön maliyetlerin hesaplanabilmesinde kolaylık sağlaması, standardizasyonun sağlanmasına olanak tanınması, mevcutta sahip olunan kaynakların ülke genelinde dengeli bir şekilde değerlendirilebilmesine imkân vermesi, kısıtlı teknik kadrolar ile en yüksek proje hizmetlerini sağlayabilmesi, projelere ilişkin giderlerin asgari çizgiye çekilebilmesi şeklinde ifade edilmektedir. Tip projelerin olumsuz yanları; projelerin uygulanacağı arsalarla alakalı verilerin (arsaların büyüklükleri, topografyaları, zemin yapıları, imarları ve diğer çevresel şartları) bu projelerin uygulanabilmesi için daima uygunluk göstermemesi ve bu nedenden dolayı maliyetlerde artışa ya da onarımlar neticesinde işlevsel nitelikli sorunlara sebebiyet vermesi (böyle durumlarda özel projelere yönelik gündeme gelmeli), bahsi geçen projelerin sınırlı kapasitelere sahip olmalarından dolayı sistemin bütün ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak kalabilmesi, eğitim binası mimarisinin gelişimine olumsuz bir şekilde etki etmeleri, bölgelerin iklimsel koşullarına ve toplumsal gereksinimlerine yeterince uygun olamamaları, yapı ve mimaride gerçekleşen teknolojik ilerlemelere, bu doğrultuda değişim gösteren talep ve ihtiyaçlara uyum sağlama problemleri gibi olumsuzlukları örnek vermek mümkün olacaktır (Kul, 2011).

2.7. Tip Projelere Eleştiri ve Öneriler

1930'lu yıllarda yayınlanmış olan mimari dergiler içerisinde tip okul projelerine yönelik olarak belli başlı yazıların yazıldığı ve söz konusu bu projelere ilişkin sakıncalardan bahsedildiği görülmektedir. Okul binalarının inşa edilmesinde, arsaların temin edilmesinin ardından, okulların inşa edileceği bölgenin gereksinimleri doğrultusunda kaç öğrenciye hizmet verileceği doğru bir şekilde hesaplanıp, okulları uygun büyüklük ölçülerinde yapılmaları için gerekli saptamalar yapıp, söz konusu arsalarla uygun projelerin hazırlanmasının, ilerideki dönemlerde de etkili ve yeterli şekilde hizmet verilebilmesini ve oluşacak nüfus artışlarında yeni binaların inşa edilmesine yönelik ihtiyaçların erkenden önüne geçilebilmesini sağlayacağı söylenebilir. Bunların yanı sıra bu projeler özelinde bütün arsalar üzerinde aynı uygulamalar yapıldığından dolayı gerek büyüklük gerekse de çevresel uyumlar göz ardı edildiğinden olumsuz

karşılandığı da dile getirilmiştir (Selah 1931, akt. Kul, 2011). Cumhuriyet döneminin ilk yılları içerisinde “milli” bir eğitim anlayışının benimsendiği görülmekle beraber şehirlerin tamamında aynı tip projelerin uygulanmasının sistemi milli çizgiden uzaklaştırdığına yönelik eleştiriler de yapılmıştır. Zeki Sayar’ın 1936’da Arkitekt isimli dergide yayınlamış olduğu makale içerisinde milli mimari olgusunun, millete ait kültürden doğmuş olan iklim ve malzemelerden meydana gelen eserler olduğunu, bu nedenden dolayı da ülkenin tamamına yayılmış olan tip proje uygulamalarının mimari bakımdan millilik çizgisinden uzaklaştığını dile getirmiştir (Sayar 1936; akt. Kul, 2011).

1950’li yıllarda yayınlanmış olan mimari dergiler içerisinde de eğitim binalarıyla alakalı makaleler yayımlanmış, okul inşaatlarının 1950’li dönemlere dek hem planlama hem de inşaat sistem ve teknolojileri açısından herhangi bir gelişim göstermediğinden söz edilmiştir. Projelerin eski prensipler doğrultusunda gerçekleştirildiği, düzenlenmiş olan proje yarışmalarında da herhangi bir kazanım elde edilemediği ifade edilmiştir (Sayar 1950). 1951 yılı içinde Milletler Arası Mimarlar Birliği’ne ait (UIA) komisyon tarafından eğitim binalarının ele alındığı ve Şubat 1958 RABAT toplantısı kapsamında eğitim yapıları ana nizamnamesinin son şeklini aldığı görülmektedir. Eğitim ve öğretim hizmetlerinin yürütüleceği binaların inşa edilmesinde küresel çapta sarf edilen çabanın verimli olabilmesi adına belli başlı önerilerin yer aldığı görülen nizamnamenin kapsamında, gereksinimlerin saptanması, okulların inşa edileceği alanların ve hacimlerin gereksinimler doğrultusunda tespitlerinin yapılması, okullar ile inşaat tatbikatları bölümleriyle ifade edilmiştir. İnsanların gereksinimlerinin sosyal, ekonomik ve coğrafi koşullar bağlamında değişim göstermesi, eğitim sistemleri içerisindeki hızlı gelişim ve değişimler, yapı teknik ve teknolojilerindeki gelişme ve değişimler, belirli tipler ve özellikteki okulların önerilmesine engel teşkil ettiğinin altı çizilmiştir. Bahsi geçen bu nizamname kapsamında kabul gören esas unsurun, birkaç temel prensibin, bölgelerin tamamının özelliklerine uygun düştüğü ve kullanılabileceği olduğu görülmektedir. Nizamnamenin, ilk olarak okul binalarının ele alınmak suretiyle oluşturulduğu da dikkat çekmektedir (Anonim 1960).

1970’li yıllar içerisinde mimar sayılarında yetersizlik olmamasına, kısa vadede eğitim binalarının inşa edilmesi istenmemesine ve ekonomik problemler bulunmamasına karşın, hemen hemen her türden binanın inşa edilmesinde tip projelere başvurma eğilimi gösterildiği dikkat çekmektedir. Yetkili kişiler, zamandan ve paradan tasarruf edilmesi, belli standartlar yakalanabilmesi ve bu türden belli başlı olumlu düşünceler ortaya koyarken, bu proje anlayışına muhalif tutum sergileyen bireyler, bu anlayışın zaman ve

paradan tasarruf sağlamadığını, hatalı bir şekilde tatbik edildiğini, bölgelerin iklim ve çevresel koşullarını göz önünde bulundurmadığını ifade etmişlerdir. Tip projelerin, tasarımcı bireylere tasarımların öncesinde ön çalışma biçiminde sunulması halinde, faaliyetlere, alanlar ile çevresel gereksinimlere ilişkin bilgiler aktararak, tasarım süreçleri içerisinde standardizasyonu sağlanmış ve özelleştirmiş bilgiler paralelinde reel manada uygulamalara yansiyabilmesine yardım edebileceğinin altı çizilmiştir (Okan 1976).

MEB' e bağlı olan, projeler ile alakalı olarak gerçekleştirilen çalışmanın tasarım ekibinde yer alan bireylerin tip projelere yönelik düşünceleri şöyledir: Yavuz ÖZKAYA, çalışmaların başladığı esnadaki hedefin, yurt genelinde gerçekleştirilecek yerlere, arsalara, çevrelere, mahallelere özgü tasarımları, çok önceden bu yana uygulanagelen tip proje uygulamalarından farklılık gösterecek şekilde mimarların içerisinde bulunacakları biçimde planlanmasını, komisyonun kararıyla tip projelere yönelme düşüncesi ortaya çıkmıştır. Buna karşın, sonraki süreçlerde komisyonlar tarafından tip projelere karşı çıkılmasında kastedilen durumun, eski tipteki projelerden ziyade yeni tip proje uygulamaları olduğu anlaşılmıştır. Aydan BALAMİR, tip proje uygulamalarının mimari tasarım olgusunu güzel noktalara taşıyabilecek yaklaşımlar arasında olduğunu ifade etmiştir. Yapılan çalışmalarla yol ve iklimsel koşullar gibi durumlar doğrultusunda ortaya çıkabilecek 12 seçeneğin ortaya çıkarıldığı, buna mukabil Bayındırlık Bakanlığı'nın konu özelindeki anlayışında herhangi bir değişim olmamıştır.

Necip ÖZKAN, tip proje uygulamalarının 1950'li yıllar içerisinde hazırlandığını, 60'lı yıllar içerisinde yenilendiğini ve 2000'li yıllar içerisinde hala kullanımda olduğunu dile getirmektedir. Esen ONAT, tip proje uygulamalarının pozitif ve negatif yanlarının bulunduğunun altını çizmektedir. Bu bağlamda seri çözümlerin ortaya atılmasının pozitif bir yön olduğunu ifade ederken, farklı bölgelerde ve şartlar dahilinde benzer projeleri uygulamanın olumsuz sonuçlar doğurduğunu dile getirmektedir. Tip proje uygulamalarına yönelik olarak yetkili kişiler, arsaların her biri için birbirinden farklı projelerin yaptırılması ve bu maliyetlerin altından kalkma imkanlarının olmadığını, bütçe ve zaman bakımından büyük maliyetlerin ortaya çıktığı ve bu maliyetlerin kolay bir şekilde karşılanamayacağını ifade etmektedirler. Ziyaeddin BİLGİN, Türkiye'de 1930'lu yıllarda tip projelerin uygulanmaya başladığını dile getirmektedir. 2000'li yılların hemen başlarında Türkiye sınırları içerisinde 35 bin mimar bulunmaktaydı. Bunun anlamı 35 bin mimarın hala 300 mimara ait kuralları uygulamak zorunda kalmaları olarak yorumlanmıştır 1930'lu yıllar içerisinde mimar sayıları bir hayli düşükken uygulanmış bu

anlayışın, günümüzde çok sayıda mimar bulunurken uygulanmasının yanlış bir anlayış olduğunun altı çizilmektedir (Anonim 2004).

Tip projelere yönelik uygulamalarla eğitimin yürütüleceği yapılara ait projelerin oluşumları ve eğitim binalarında belli standartların var edilmesiyle ekonomik anlamda tasarrufun amaçlandığı ifade edilmektedir. Buna karşın okul binalarında tip projelere ilişkin uygulamalar, sağlandığı düşünülen ekonomik standartları aşmış, planlanan bütçelerin üstüne çıkılmıştır. İklimsel ve çevresel farklılıkların göz ardı edilerek inşası yapılmış, çok ciddi miktarda masraflar yapılmış sayısız bina kullanılamaz hale gelmek durumunda bırakılmıştır. Aynı projenin değişik bölgeler içerisinde değişik maliyet boyutlarında gerçekleştirildiği görülmektedir. Aynı projenin uygulamaya ilişkin sürelerinde de benzer şekilde değişiklikler gözlenmiştir. Standardizasyonun kurulmasına yönelik çalışmalar, ne yazık ki arzu edilen standartlaşmayı getirmemiştir (Söyler 1978).

2.8. MEB Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzu-2015

Bütün tür ve kademelerdeki eğitim kurum ve kuruluşlarına ait tesis ve binalar MEB aracılığı ile planlanıp yaptırılmaktadır. MEB tarafından yaptırılması sağlanacak yapıların, bu yapılar içerisinde verilmesi planlanan eğitimlerin türü ve kademelerine uygun, tavsiye edilen ihtiyaç programlarının dikkate alınması suretiyle tip projelerin hazırlandığı ve uygulandığı ifade edilmektedir. Okul binalarının eğitim içerisindeki önem durumu bilinmektedir. Bu bağlamda, son derece hızlı bir şekilde değişim ve gelişime maruz kalmış olan günün şartlarına uygun binaları inşa edebilmek adına 2015 yılı içinde yayınlandığı görülen kılavuza uygun hareket edilmesi gerektiğinin altı çizilmektedir. 2015 yılında yayınlanmış olan “Eğitim Yapıları Tasarım Standartları Kılavuzu (EYTSK)” 2013’te yayınlanarak eğitim ve öğretim süreçlerinde teknoloji mecrasındaki gelişim ve değişimlere, yürürlükte bulunan mevzuatlara, bölgelerin ve arsaların şartlarıyla uyumluluğa sahip, güvenlik düzeyi yüksek, ekonomik, estetik, bütün bireylerin erişebileceği şekilde yapılması ve nitelik seviyesi yüksek eğitsel mecraların meydana getirilebilmesi için güncelleme yapılmış bir hali olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yeni inşası yapılacak okul yapılarıyla ek binalar ya da tadilatları planlanacak olan bütün eğitim binalarının projelendirme aşamalarında MEB aracılığı ile tertip edilen ihtiyaç programlarına, yürürlükte bulunan ilgili bütün yönetmelik maddelerine ve Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzuna (EYATSK) (2015) uygun bir şekilde yapılacağı belirtilmiştir. Bahsi geçen bu kılavuz kapsamında okul binalarının inşa

edileceği yerlerin önemine vurgu yapılmış, yerleşim yerlerine yakınlığa sahip, trafik yoğunluğu bulunmayan ya da çok düşük seviyede bulunan, toplu taşımayla rahatça ulaşım imkanı olan, gürültü unsurlarından uzakta olan, negatif çevre unsurlarına yakın olmayan, kısa ve orta vadeli bakımdan gelişim potansiyeli bulunan bölgelerde yer alan, altyapı planlamaları tamamlanmış alanlar şeklinde ifade edilmiştir. Tüm bunların yanı sıra bütün iklimsel bölgelere göre yapıların hangi yönler üzerinde konumlandırılması gerektiğine yönelik tablo düzenlenmiştir. Bursa şehri, ılık iklim bölgesi içerisinde yer almasından dolayı aşağıdaki şekilde tablolaştırıldığı görülmektedir.

Tablo 2.2. Ilık İklim Bölgesi Mekân-Yön Şeması (EYATSK., 2015)

MEKANLAR	YÖNLER							
	G	GB	B	KB	K	KD	D	GD
Derslik								
Kütüphane								
Laboratuvar								
Kantin								
Yemekhane								
Çok Amaçlı Salon								
Spor Salonu								
Konferans Salonu								
Mesleki Atölyeler								
Islak Hacimler								
Sirkülasyon Alanları								
İdari Mekanlar								
Tören Alanı								
Oyun Alanları								
Spor Sahaları								
Açık Sosyal Alanlar								
	IYI		ORTA				KÖTÜ	

Ilık iklimsel bölgelerde inşa edilecek olan okul binalarının bina formları için ısı kayıplarının en aza indirgenmesi ve rutubetten muhafaza edilmesi hedeflenerek tasarlanmaları, bir ya da iki yapı unsurundan meydana gelen dikdörtgen moleküler, kısa kenarlarını ortak şekilde kullanan lineer-zincir ve lineer-kırık yapısal tiplerin söz konusu bölgelere çok daha uygun düşeceği ve bahsi geçmekte olan kriterlerin göz ardı edilmeyerek tasarlanmasının gerekliliği üzerine vurgu yapılmıştır. Lise öğretimleri yapılacak binaların yüksekliklerinin ise azami bodrum + zemin olmak kaydıyla 3 kattan oluşması gerektiği ifade edilmiştir (EYATSK, 2015). Kılavuz kapsamında okul binaları standartlarının genel tasarım kriterleriyle tasarım kriterleri olmak kaydı ile iki temel başlık dahilinde ele alındığı görülmektedir.

2.9. Genel Tasarım Kriterleri

Genel tasarım kriterlerinin kendi içerisinde gelecek dönemlerin eğitim kurumlarına yönelik düşünceler, hedef ve stratejiler, bölgelerin ve doğal süreçlerin anlaşılması, öğrenciler için okullar, bilinç düzeyi yüksek toplumlar için okullar, yenilenebilir nitelik barındırmak, esnekliğe ve uyarlanabilirliğe sahip olmak, büyüyebilirliği olmak, konfor şartları, sürdürülebilirliğe sahip enerjileri ve çevresel duyarlılık biçiminde dokuz alt başlık kapsamında ele alındığı görülmektedir (EYATSK, 2015). MEB Tıp proje örnekleri ilk kez 1955’li yıllarda yapmış ve 1960’larda revize etmiştir. Daha sonraki süreçte 1997 yılına kadar ufak değişiklikler yaparak uygulamaya gelmiştir. 1997 yılından sonra değişikliklere gitmiş ve 2020 yılında yaşayan okullar projesi ile Selçuklu mimarisi örnek alınarak okul projeleri geliştirilmiştir.

2.10. Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliliği

Okullarda eğitimin istenen nitelikte yapılabilmesinin ön şartlarından birinin yeterli ve nitelikli insan kaynağından sonra fiziki şartlarının uygun ve donanımının tam ve eksiksiz olması gerekmektedir (Uludağ, 2008). İnsan yaşamının her alanında mekanların önemli olduğu gibi eğitim öğretim etkinliklerinin iyi biçimde yapılabilmesi için de okullar önemlidir. Ancak okullar sadece beton yığını, dört duvar zemin ve çatıdan oluşan bir yapı olarak düşünülemez. Yapısal ve donanım olarak çağın gereksinimlerini karşılayacak biçimde teknolojik, kullanışlı, donanım olarak yeterli, ihtiyaca göre değiştirilebilir, dönüştürülebilir olması önemlidir. Sosyal yaşamda devam eden değişimler ve gelişmelerin eğitimi yakından etkilemektedir. Bu değişimlere uygun şekilde çok kısa sürede değiştirilmesi ve dönüştürülmesi okulların dinamik yapısını arttıracaktır.

Eğitimin bireylerin gelişmelerini çağın gereksinimlerine göre sağlamaya çalışması eğitim kurumlarını evrensel niteliklere göre faaliyetlerini yapılandırmasına neden olmaktadır. Kaldı ki PISA, TIMMS gibi uluslararası sınavlarda ülkelerin başarı sıralaması ülke ve ülkelerin eğitim sistemlerini gözden geçirmelerine neden olmaktadır. Eğitim öğretim etkinliklerinin planlanıp uygulandığı yerler olarak okulların fiziki yeterliklerinin tam olması ve donanım ve donatım malzemeleri, araç ve gereçlerinin yeterli olması eğitimin istenildiği kalite de yapılmasına imkân sağlayacaktır. Bu alandaki

yetersizliklerin ve eksikliklerin kazanımların tam verilememesi veya eksik verilmesi, motivasyon eksikliği, ilgisizlik ve isteksizlik şeklinde kendini gösterebilmektedir (Balyer, 2018, s. 20).

Okullar kendisinden beklenen performansı sergileyebilmeleri için iyi derecede yetişmiş insan kaynağı, iyi tasarlanmış program ve bu programın uygulanabileceği okul bina ve tesisleri ile donanımına gereksinim duyarlar (Çağlar, 2001; Özdemir, 2007; Akar-Vural ve Sadık, 2003). Günümüzde değişim denilince program değişikliği, ders saatleri ve kazanımlar akla gelmekle birlikte bunun yetersiz olduğu bilinmektedir (Çağlar, 2001). Değişikliklerin okulun fiziksel yapı ve donanımları ile desteklenmesi ve uyumlu olması gerekmektedir. Araştırmalar öğrenme-öğretme ortamlarının başarısında mekân tasarımlarının önemli olduğunu göstermektedir (Yenice, 2013, s.430). Yine Baykal (1995) çalışmasında iyi tasarlanmış ve çağdaş okul bina ve donanımlarının kazanımların gerçekleştirilmesinde kolaylaştırıcı olduğunu ve okul binalarında öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin ihtiyaçlarını karşılayacak yerlerin (kütüphane, spor salonu, laboratuvar, atölye, oyun-spor salonu, yemekhane, vb.) olmasının okula olan ilgiyi ve aidiyeti arttırdığını ileri sürmektedir. Okullarda klasik yapıdan farklı olarak artık günümüzde sınıflar, laboratuvarlardan başka ve ilave olarak iş atölyeleri, toplantı ve spor salonları, oyun ve tiyatro salonları, müzik odaları, kütüphane, yemekhane, kantin, hobi bahçeleri gibi çeşitli mekânların önemli olduğu ve öğrencilerin gelişimlerini desteklediği gibi okula olan ilgiyi de arttırdığını belirtilmektedir (Akbaba ve Turhan, 2016; Işık, 2004; Karatekin ve Çetinkaya, 2013). Bu fiziki şartların ve donanımların maalesef okulların birçoğunda olmadığı gibi sınıfların bile kalabalık ve hala okulların birçoğunda ikili eğitimin yapıldığı görülmektedir.

2.11. İlgili Araştırmalar

Akbaba ve Turhan (2016) çalışmalarında okullardaki sınıflar, iş atölyeleri, toplantı ve spor salonları, oyun ve tiyatro salonları, müzik odaları, kütüphane, yemekhane, kantin, hobi bahçeleri gibi fiziki alanların öğrencilerin okula olan ilgisini etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Vural ve Yılmaz (2018) “Erzurum Kenti Okul Bahçelerinin Fiziki Yeterlilikleri” adlı araştırmalarında öğrenci başına 4,8 m² bahçe alanının düştüğü, bahçedeki donatımların yetersiz, bakımsız ve kullanılamaz halde olduğu, okul binalarının işlevsel

olmadığı, standartların bulunmadığı, peyzaj ve tasarımların olmadığı sonuçlarına ulaşmışlardır.

Al Şensoy ve Sağgöz (2015) “Öğrenci Başarısının Sınıfların Fiziksel Koşulları ile İlişkisi” adlı araştırmaları sonucunda fiziksel etkenlerin öğrenci başarıları ve motivasyonunu yakından etkilediği ve tasarımların buna göre standartlara oturtulması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Hotaman (2018) “Okulların Fiziksel Donanım Yeterliliğinin Müzik, Beden ve Doğa Zekâ Alanları Açısından İncelenmesi” adlı araştırmasında okulların fiziki olarak yeterli beden eğitimi, müzik ve doğa zekâ alanlarını destekleyici donanım ve donatımı olmadığı bu nedenle bu alanlardaki kazanımların kazandırılmasında yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşmıştır.

Yenice (2013) çalışmasında araştırmalarda öğrenme-öğretme ortamlarının başarıda olumlu etki yaratabilmesi için fiziki mekân tasarımlarının önemli olduğu bulgularının sıklıkla vurgulandığını belirtmektedir.

Akbaba ve Turhan (2016) “İlköğretim Okul Binalarının Fiziksel Sorunlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi (Van İl Örneği)” adlı araştırmaları sonucunda öğretmenlerin okullarının fiziki imkanlarını yetersiz gördükleri, engelli öğrenciler için gerekli yapısal donanımların olmadığı, iç ve dış cephe boyalarının pedagojik yapıya uygun olmadığı, bahçe düzenlemesinin ve donanımlarının olmadığı ya da yeterli olmadığı ve acilen bu yapısal eksikliklerin giderilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve çözümlenmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel bir çalışma olarak planlanmıştır ve tarama modelinde yapılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte veya hali hazırda mevcut olan bir durumu olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2012, s.77).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Denizli ili Pamukkale ilçesindeki liselerde görev yapan okul yöneticileri oluşturmaktadır. Evrende 114 okul müdürü, 4 müdür başyardımcısı ve 207 müdür yardımcısı olmak üzere toplam 325 okul yöneticisi vardır. Araştırma evrenini temsil edecek yeterlikteki örneklemi, okul yöneticileri arasından “eleman örnekleme” yöntemiyle seçkisiz seçilen 300 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Ölçme aracındaki soruları eksiksiz dolduran, okul ve kişi adları yazmayan 259 okul yöneticisinden veriler toplanmıştır.

Tablo 3.1. *Evren ve Örneklem Sayıları*

Evrendeki yönetici sayısı	Örneklemdeki yönetici sayısı
325	259

Tablo 3.1’de araştırmanın evren ve örnekleme yer almaktadır. Buna göre evrende bulunan 325 okul yöneticisinden 259 yöneticiye ulaşılmıştır. Katılımcıların büyük kısmına ulaşılarak evrenin büyük kısmının görüşlerinin yansımaya sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılan 259 okul yöneticisine ait bulgular aşağıda Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. *Katılımcı Okul Yöneticilerinin Demografik Özellikleri Dağılımı*

Değişken	Kategori	n	%
Görev unvanı	Okul Müdürü	93	35,9
	Müdür Yardımcısı	166	64,1
Cinsiyet	Kadın	102	39,4
	Erkek	157	60,6
Yaş	29-35	61	23,6
	36-40	66	25,5
	41-50	100	38,6
	51 ve üstü	32	12,4
Kıdem	1-5 yıl	126	48,6
	6-12 yıl	51	19,7
	13-20 yıl	39	15,1
	21 ve üstü	43	16,6
Sosyo-ekonomik düzey	Alt	89	34,4
	Orta	137	52,9
	Üst	33	12,7

Tablo 3.2’de okul yöneticilerinin büyük kısmının (%64,1) müdür yardımcısı unvanı ile çalışmakta olduğu ve büyük oranda (%60,6) kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin yaş olarak büyük kısmının (%38,6) 41-50 yaşlardakilerden oluştuğu görülürken, kıdem olarak yarıya yakınının (%48,6) 1-5 yıllık yöneticilik kıdemine sahip olanlardan oluştuğu görülmüştür. Okulun bulunduğu çevrenin sosyo ekonomik düzeyinin ise büyük kısmının (%52,9) orta düzeyde olduğu görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı; iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun birinci bölümünde okul yöneticilerine ve okullarına ilişkin bilgileri (görev unvanı, cinsiyet, yaş, kıdem, okulun bulunduğu yerin sosyo-ekonomik düzeyi) ölçen 5 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde ise okul yöneticilerinin okulların fiziki ve donatım yeterliğine yönelik görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla 22 maddelik “Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliklerine Yönelik Yönetici Anket Formu” yer almaktadır. Anket formu araştırmacı tarafından alan yazın taramasından sonra uzman görüşü alınarak geliştirilmiştir. 22 soru bulunan anket formu 3 okul yöneticisine uygulanarak görüş ve önerileri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak son hali oluşturulmuştur.

Anket, sosyal alan (7 madde), okul içi (8 madde), donanım-donatım (7 madde) olmak üzere 3 boyuttan oluşmuştur. Sosyal alan boyutu, 1, 7, 10, 13, 14, 20, 21

maddeleriyle, okul içi 2, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12 maddeleriyle ve donanım-donatım 3, 15, 16, 17, 18, 19, 22 maddeleriyle ölçülmüştür. Likert tipinde oluşturulan form; “Yetersiz (1), Kısmen yeterli (2), Yeterli (3)” şeklinde seçeneklerle verilmiştir. Ölçeğe ait bilgiler Tablo 3.3’te verilmiştir.

Tablo 3.3. *Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliklerine Yönelik Yönetici Anket Formu ve Alt Boyutlarına İlişkin Bilgiler*

Boyut	Maddeler	Güvenirlilik (Cronbach’s Alpha değerleri)
Sosyal alan	1, 7, 10, 13, 14, 20, 21	.786
Okul içi	2, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12	.930
Donanım-Donatım	3, 15, 16, 17, 18, 19, 22	.956
Genel	1-22	.964

Tablo 3.3’te okulların fiziki ve donatım yeterliklerine yönelik yönetici anket formu ve alt boyutlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Ölçeğin 22 madde ve 3 boyutlu olduğu ve boyutların güvenirlik seviyeleri olarak Cronbach’s Alpha değerlerinin sosyal alan boyutunun .786; okul içi boyutunun .930; donanım-donatım boyutunun .856 ve ölçek genelinin .964 olduğu ve güvenirlik seviyelerinin yüksek ve çok yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma izni için süreç, MEB’in internet adresinden (<https://ayse.meb.gov.tr/basvurudev/>) başvuru yapılarak ve Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ile iletişime geçilerek başlatılmıştır. Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden izin alındıktan sonra anket formu yeterli sayıda çoğaltılmış ve okul müdürlerinden randevu alınarak ilgili okullarda araştırmacı tarafından gerekli açıklama yapılarak gönüllü okul yöneticilerinden doldurmaları istenmiştir. Verilerin bilimsel çalışmaya veri teşkil edeceğinden anket sorularının tamamının doldurulması gerektiği hatırlatılmıştır. Anket gönüllü ve istekliler tarafından herhangi bir zorlama olmaksızın doldurulmuş ve adı soyadı, okul adı vb. özel ve kişisel verilerin güvenliği kanununa aykırı bilgi ve belge istenmemiştir.

3.5. Verilerin Analizi

2020-2021 eğitim öğretim yılında Denizli ili Merkez Pamukkale ilçesinde ortaöğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin ankete verdikleri yanıtlar SPSS 24 istatistik programına kodlanarak girilmiş ve analizlerde bu veriler kullanılmıştır.

Verilerin dağılımının normallik analizi basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) analizleri ile yapılmış ve bulgular Tablo 3.4'te verilmiştir.

Tablo 3.4. Ölçme aracı ile toplanan verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri

Anket ve Alt alanlar	Basıklık (Kurtosis)	Çarpıklık (Skewness)
Sosyal alan	-.046	.703
Okul içi	-.86	.587
Donanım-Donatım	-.670	.667
Genel	-.243	.668

Tablo 3.4 incelendiğinde; ölçeğin ve alt boyutlarının basıklık ve çarpıklık değerlerinin -0.670 ile $+0.703$ arasında olduğu görülmüştür. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin Tabachnick ve Fidell'e (2007) göre $\pm 3,29$ aralığında; George ve Mallery'e (2010) göre ise ± 2 aralığında olması normal dağılım için yeterli ve kabul edilebilirdir.

Alt problemlerin çözümünde frekans, yüzde ve ortalamalara bakılarak yorumlar yapılmıştır. Yorumlamalarda dikkate alınan eşik değer aralıkları Tablo 3.5'te verilmiştir.

Tablo 3.5. Aralık Eşikleri ve Yorumlama Değerleri

Ortalama değer aralığı	Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliklerine Katılma düzeyi	Düzye
1,00 – 1,66	Yetersiz	Yetersiz
1,67 – 2,33	Kısmen yeterli	Kısmen yeterli
2,37 – 3,00	Yeterli	Yeterli

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde elde edilen verilerin istatistiki analizine ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Okul yöneticilerinin okulun sosyal alanların yeterliğine ilişkin görüşleri nelerdir?” biçiminde belirlenmiştir. Bu alt problemin çözümü için yapılan analiz sonucunda ulaşılan frekanslar, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. *Okul Yöneticilerinin Okulun Sosyal Alanların Yeterliğine İlişkin Görüşleri*

Maddeler	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S</i>	Düzeyi
1. Okulun bahçesinin yeterliği	259	1.83	.73	Kısmen yeterli
4. Koridorların yeterlikleri	259	1.89	.65	Kısmen yeterli
7. Toplantı salonunun yeterlikleri	259	1.52	.72	Yetersiz
10. Kantinin yeterliği	259	1.81	.68	Kısmen yeterli
13. Mescidin yeterlikleri	259	2.07	.73	Kısmen yeterli
14. Yemekhanenin yeterlikleri	259	1.76	.68	Kısmen yeterli
20. Spor alanlarının yeterlikleri	259	1.76	.69	Kısmen yeterli
21. Spor salonunun yeterlikleri	259	1.48	.72	Yetersiz
Sosyal alanlar boyutu	259	1.75	.54	Kısmen yeterli

Tablo 4.1’de okul yöneticilerinin okullarının sosyal alanlarının yeterliliği ile ilgili olarak genel anlamda istenilen düzeyde yeterli olmadığını ($\bar{X} = 1.75$) düşündükleri görülmektedir. En yüksek derecede ($\bar{X} = 2.07$) yeterli gördükleri alanın “kısmen yeterli” seviyesiyle mescit olduğu; bunu sırasıyla koridorların yeterlikleri ($\bar{X} = 1.89$), okulun bahçesinin yeterliği ($\bar{X} = 1.83$), kantinin yeterliği ($\bar{X} = 1.81$), yemekhanenin yeterlikleri ($\bar{X} = 1.76$) ve spor alanlarının yeterlikleri ($\bar{X} = 1.76$) izlemektedir. Ancak okul yöneticileri, spor salonunu ($\bar{X} = 1.48$) ve toplantı salonunu ($\bar{X} = 1.52$) “yetersiz” olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Spor salonunun yetersizliği öğrencilerin salon sporlarını yapamamalarına ve mevsimsel olumsuzluklarda beden eğitimi derslerinin yapılamamasına neden olabilmektedir. Yine toplantı salonlarının yetersiz olması başta öğretmenler kurulu olmak üzere sınıf ve okul veli toplantıları, okul aile birlikleri genel kurulları, öğretmenler günü tören ve kutlamaları gibi pek çok toplantıların yapılamamasına veya dışarda başka yerlerde kiralama yöntemiyle yapılabilmesine sebep olmaktadır. Bu durum ise okula ek mali külfet doğurmaktadır. Okullarda sosyal, sportif, sanatsal faaliyetlerin yeterince yapılabilmesinde spor ve toplantı salonlarının önemi gerçekten büyüktür. Genel olarak okulun sosyal alanlarının kısmen yeterli olduğu ihtiyacı tam karşılamadığı görülmektedir. Bu durum ihtiyaca tam cevap veremediği ve kısmi şekilde gereksinimleri karşıladığı şeklinde yorumlanabilir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Okul yöneticilerinin okulun iç mekanına ilişkin görüşleri nelerdir?” biçiminde belirlenmiştir. Bu alt problemin çözümü için yapılan analiz sonucunda ulaşılan frekanslar, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Okul Yöneticilerinin Okulun İç Alanlarına İlişkin Görüşleri

Maddeler	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S</i>	Düzeyi
2. Sınıfların yeterliği	259	1.79	.67	Kısmen Yeterli
5. WC’lerin yeterlikleri	259	1.94	.67	Kısmen Yeterli
9. Atölyelerin yeterlikleri	259	1.48	.70	Yetersiz
11. Deponun yeterlikleri	259	1.76	.68	Kısmen Yeterli
12. Arşivin yeterlikleri	259	1.79	.69	Kısmen Yeterli
İç mekân boyutu	259	1.74	.53	Kısmen Yeterli

Tablo 4.2’de okul yöneticilerinin okullarının iç alanlarının yeterliliği ile ilgili olarak genel anlamda kısmen yeterli gördükleri ($\bar{X}=1.74$) görülmektedir. En yüksek derecede yeterli gördükleri alanın ve “kısmen yeterli” seviyesiyle tuvaletler ($\bar{X}=1.94$) olduğu; bunu sırasıyla sınıfların yeterliği ($\bar{X}=1.79$), arşivin yeterlikleri ($\bar{X}=1.79$) ve deponun yeterlikleri ($\bar{X}=1.76$) izlemektedir. Ancak atölyelerin yeterliği ($\bar{X}=1.48$) konusunda ise “yetersiz” olarak görüş bildirmişlerdir.

Okulun iç mekân alanları olarak sınıf, WC, depo ve arşivinin tam anlamıyla ihtiyaca cevap veremediği ve kısmen yeterli olduğu görülmekle birlikte bu alanların eğitim öğretim çalışmalarının tam anlamıyla yapılabilmesinin temel alanlarını oluşturmaktadır. Bu alanların yeterli olması gerekmektedir. Ancak kısmen yeterli seviyesinde kalabilmiştir. Bu durum ise beraberinde kalabalık sınıflar, WC’lerde kuyruklar, karmakarışık ve yetmeyen depo ve arşivleri doğurmaktadır. Atölyeler önceleri meslek liselerinin işlikleri olarak da adlandırılan alanlar iken 2018 yılından sonra üzerinde fazla durulan ve okulöncesinden liselere kadar okulların kurabildikleri alanlar olmuştur. Ancak merkezi bütçe yerine yerel ve okul aile birlikleri eliyle kurulması istendiğinden birçok okul, atölyeleri ya kuramamış ya da standartların dışında yetersiz kurabilmiştir. Hatta birçok okulda tabeladan ibaret kaldığı söylenebilir. Sınırlı ve az sayıda standartları karşılayan atölyeler olduğundan genel olarak yetersiz görülmektedir. Birçok okulda da durum böyle olduğundan var olan durumun göstergesi atölyelerin yetersizliği ifadesinin yerinde ve doğru ve bir durum tespiti olduğu söylenebilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Okul yöneticilerinin donanımsal yeterliliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?” biçiminde belirlenmiştir. Bu alt problemin çözümü için yapılan analiz sonucunda ulaşılan frekanslar, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3. *Okul Yöneticilerinin Okulun Donanımsal Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri*

Maddeler	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>s</i>	Düzeyi
3. Sınıf donatımının yeterliği	259	1.67	.71	Kısmen Yeterli
6. Laboratuvarın yeterlikleri	259	1.42	.64	Yetersiz
8. Destek odasının yeterlikleri	259	1.81	.75	Kısmen Yeterli
15. Bilgisayarların yeterlikleri	259	1.59	.73	Yetersiz
16. Etkileşimli tahtaların yeterlikleri	259	1.66	.76	Yetersiz
17. Yazıcıların yeterlikleri	259	1.60	.73	Yetersiz
18. Fotokopi makinesinin yeterli	259	1.66	.74	Yetersiz
19. İnternet bağlantı ve hızlarının yeterlikleri	259	1.75	.72	Kısmen Yeterli
22. Spor malzemelerinin yeterlikleri	259	1.58	.75	Yetersiz
Donanımsal yeterlikler boyutu	259	1.64	.63	Yetersiz

Tablo 4.3'te okul yöneticilerinin okullarının donanımsal yeterlikleriyle ilgili olarak genel anlamda yetersiz gördükleri görülmektedir. Özellikle, en yüksek derecede ($\bar{X}=1.81$) yeterli gördükleri alanın “kısmen yeterli” seviyesiyle destek odası alanı olmuştur. Bunu sırasıyla internet bağlantı ve hızlarının yeterlikleri ($\bar{X}=1.75$), sınıf donatımının yeterliği ($\bar{X}=1.67$) izlemiştir. Ancak laboratuvarın ($\bar{X}=1.42$), spor malzemelerinin ($\bar{X}=1.58$), bilgisayarların ($\bar{X}=1.59$), yazıcıların ($\bar{X}=1.60$), fotokopi makinesinin ($\bar{X}=1.66$) ve etkileşimli tahtaların ($\bar{X}=1.66$) yeterliliklerini “yetersiz” bulduklarını ifade etmişlerdir.

Okulun donanımsal olarak büyük oranda yetersiz olduğu okul yöneticileri tarafından belirtilmiştir. Laboratuvar ortamlarının yetersizliklerinin öğrencilerin araştırma yapmalarını ve yaparak yaşayarak öğrenmelerinin gerçekleşmesini engellediği bilinmektedir. Yine bilgisayar ve yazıcıların yetersizlikleri, başta yöneticilerin ve öğretmenlerin bürokratik işlerini tam olarak yapamamalarına neden olabilmektedir. Bunun yanında, Etkileşimli tahtanın yetersiz olması, sınıfta öğretim sürecini olumsuz etkileyecektir. Fotokopi makinesinin yetersizliği sınav kâğıtlarının çoğaltılamaması ve öğrencilere verilecek fotokopilerin verilmemesine neden olabilmektedir. Bu şartlarda ölçme-değerlendirmenin de istenilen düzeyde yapılamamasına sebep olabilmektedir. Yine spor malzemelerinin yetersizlikleri de öğrencilerin enerjilerini atamamalarına, kısıtlı malzemelerin paylaşılmasında sorun yaşanmasına, kavga edilmesine neden olabilmekte ve sportif yeteneklerin keşfedilmesine de engel oluşturmaktadır. Donanımsal yetersizliklerle yapılan eğitimden kazanımların tam olmasının beklenemeyeceğini söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada; ortaöğretimde görev yapan okul yöneticilerinin okullarının fiziki, sosyal ve donanımsal yeterliklerine ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmanın en önemli sonuçlarından biri, okullarının fiziki, sosyal ve donanımsal yeterliliklerine ilişkin okul yöneticilerinin tüm alanların ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde yeterli olmadığını düşünüyor olmalarıdır. Araştırma bulgularının Gedikoğlu (2005), Akbaba ve Turhan (2016) ve Balyer (2018) tarafından yürütülen araştırmaların bulgularıyla örtüştüğü ve okulların büyük eksiklikler içinde olduğunu göstermektedir. Bu yetersizliklerin literatürdeki çalışmalarda her zaman vurgulandığını söylemek mümkündür (Tuzcu, 2021).

Okul yöneticilerinin tüm alanları tam anlamıyla yeterli görmemelerine rağmen okullarının sosyal alanlarını kısmen de olsa en fazla yeterliliğe sahip alanlar olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, okul yöneticilerinin okulun sosyal alanları konusunda öğrencilerin sosyalleştikleri bahçe, spor alanları, kantin ve yemekhane gibi ortamları kısmen yeterli bulmalarına rağmen daha büyük alanlar olması gereken toplantı salonunu ve spor salonunu yetersiz buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bulguların Akbaba ve Turhan (2016) ve Yenice (2013) araştırma bulgularıyla benzerlikler gösterdiği ve benzer yetersizliklerin birçok okulda olduğunu göstermektedir.

Okul yöneticilerinin okulların iç mekân yeterliliğinin istenilen düzeyde olmadığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle de atölyeleri yetersiz buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusunun Işık, (2004) ve Karatekin ve Çetinkaya, (2013) araştırma bulgularıyla benzer olduğu ve okulların fiziki şartların ve donanımların yeterli olmadığı, sınıfların kalabalık ve ikili eğitimin devam ettiği bulgularıyla benzerliği görülmektedir. 2021 Türkiye’inde bile ikili eğitimin devam ettiği birçok okul varlığını sürdürmektedir ve sorun hala çözülebilmemiş değildir.

Ulaşılan tüm bu sonuçların yanı sıra okul yöneticileri tarafından okulların donanımsal yeterliklerinin genel manada yetersiz görüldüğü sonucuna da ulaşılmıştır. Çalışma bulgularının Işık, (2004), Karatekin ve Çetinkaya, (2013) , Vural ve Yılmaz

(2018) ile Akbaba ve Turhan (2016) çalışmalarında ulaştıkları bahçedeki donatımların yetersiz, bakımsız ve kullanılamaz olduğu, okul binalarının işlevsel olmadığı, standartların bulunmadığı, peyzaj ve tasarımların olmadığı, engelli öğrenciler için gerekli yapısal donanımların olmadığı, iç ve dış cephe boyalarının pedagojik yapıya uygun olmadığı, bahçe düzenlemesinin ve donanımlarının olmadığı ya da yeterli olmadığı bulgularıyla benzer olduğu görülmektedir. Farklı zamanlarda yapılmış olan çalışmalarla 2021-2022 eğitim yılında da durumun çok farklı olmadığı ve okulların donanım eksikliklerinin sürdüğü görülmektedir.

Hem atölyelerin, toplantı ve spor salonlarının hem de donanımsal eksikliklerin tespiti ile sağlıklı ve bütün kazanımların elde edilebileceği bir eğitimden bahsetmek zor görünmektedir. Hotaman'ın (2018) çalışmasında ifade ettiği fiziki ve donatım eksikliklerinin başarıyı olumsuz etkilediği bulgusunun sonuçlarının ortaya çıkabileceği düşünülmektedir. Okulların fiziki, donatım ve donanımsal eksikliklerinin neredeyse tamamının merkezi bütçe finansmanı ile tamamlandığı düşünüldüğünde bunun devlet imkanları ve MEB bütçesiyle tamamlanabileceği düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

- Eğitim öğretimin amaçlarına uygun ve istenen nitelikte olabilmesinin şartlarından olan fiziki ve donanım yeterliliğinin eksik olması veya yetersiz kalması istenmeyen sonuçların ortaya çıkmasına zemin hazırlayacaktır. Okulların yetersizliklerinin başında gelen ve yetersiz olarak ifade edilen donanım ve donanımsal eksikliklerin karşılanmasına öncelik verilebilir. Laboratuvar, spor salonu ve atölyelerdeki eksiklikler başta olmak üzere okulların fiziki ve donatım-donanımsal koşullarının iyileştirilmesi için gerekli ödenekler aktarılabilir.
- Okulların gereksinimlerini karşılamak için hayırsever desteği başta olmak üzere kalkınma ajansları ve diğer destekler teşvik edilebilir.
- Okul temelli bütçeleme yapılarak okulların belli bir bütçeye sahip olmaları ve eksikliklerini gidermede belli bir planlama yapmaları sağlanabilir.
- Okulların yaş kademe ve öğrenci mevcutlarına göre günün ihtiyaçlarına cevap verebilecek tip proje okulları yapılabilir. Bu okullar uygun malzeme ve materyal ile donatılabilir.
- Okullarının fiziki ve donanım yeterliliklerine ilişkin yapılacak güncel araştırmalar, pandemi gibi zor koşullarda okullarda oluşabilecek donanım ve donanımsal eksikliklerin tespit edilmesini sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Akar Vural, R., Sadık, F. (2003). İlköğretim Okul Binalarının Fiziksel Açıdan Değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*. Cilt: 28. Sayı:130
- Akbaba, A., Turhan, M. (2016). İlköğretim okul binalarının fiziksel sorunlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 341-356.
- Akkoyunlu, B. (2008). Bilgi okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme 8th International Educational Technology Conference (IETC2008), 6-9 Mayıs Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Aksu, Ö. V., Demirel, Ö. (2011). Trabzon kenti ilköğretim okul bahçelerinde tasarım ve alan kullanımları. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 12(1): 40-46.
- Al Şensoy, S., Sağgöz, A. (2015). Öğrenci Başarısının Sınıfların Fiziksel Koşulları ile İlişkisi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 16, Sayı 3, Aralık 2015, Sayfa 87-104*
- Alkan, C. (1995). Eğitim Teknolojisi. Ankara: Atilla Kitapevi
- Anonim, 1960. Okul Binaları Ana Nizamnamesi U.İ.A. Milletler arası Mimarlar Birliği. *Arkitekt Dergisi*, 1960(1960-01(298))
- Anonim, 2004. “Örnek” İlköğretim Okulu Projeleri Üzerinden “Tip Proje” Kavramı / Döner Sermaye Yoluyla Proje Üretimi / Türkiye’de Okul Yapılarının Elde Edilme Süreci / Müellifin Yapım Süreci İle İlişkisi / Standartların Mimari Kaliteye Etkileri / ve Diğerleri. *Mimarlık Dergisi* <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=29&RecID=431>
- Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzu (2015). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı, Ankara
- Aras, G. (2008). Milli Eğitim Bakanlığının Tip Tip Okul Projeleri. <http://v3.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=25978>, son erişim tarihi ;01/06/2021
- Aydın, S.(2010). Okul Binaları Mimarisiyle Öne Çıkmalı. [http:// www.baygri. Com /2010/014/ okul-binaları-mimariyle- öne-çıkmalı-html](http://www.baygri.Com/2010/014/okul-binalari-mimariyle-öne-çıkmalı-html) adresinden 01/05/2021 tarihinde erişilmiştir.
- Balyer, A. (2018). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Efe Akademik Yayınları.
- Baykal, A. (1995). Okul tasarımında eğitim teknolojisinin yeri (Position of the education technology in designing school). 4. *Ulusal Kalite Kongresi, Kalder Kalite*

Demeği, Özgeçmişler ve Tebliğler, içinde (3, ss. 507-522). İstanbul: Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği.

Burden, P. E. (1995), *Classroom Management and Discipline, Methods to facilitate Cooperation and Instruction*, USA: Longman Publishers

Çağlar, A. (2001). 21. yüzyılda okulun değişen rolü ve yeni eğilimlere ilişkin iyimser bazı öngörüler. *21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi*, içinde (ss. 81-94). İstanbul: Sedar Yayıncılık.

Çınar, C., Çizmeci, F. Ve Akdemir, Z. (2007). 8 Yıllık Temel Eğitim Okullarında Müfredatın Gerektirdiği Mekan Standartlarının İstanbul Okulları Üzerinden Analizi. *YTÜ Mim. Fak. E-Dergisi* YTÜ Arch. Fac. E-Journal. 4, 188

Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzu (2015). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı, Ankara

Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1, 10

Gedizlioğlu, L. (2001). Meb Okul Tip Projeleri Üzerine. *Mimarlık Dergisi*. 314, 7-11

Gedizoğlu, M. L. (2003). Örnek İlköğretim Projeleri: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı üniversite öncülüğünde gerçekleştirilen örnek projeler (1998-2000), 314 Mimarlık Dergisi.

George, D. & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10. ed.). Boston: Pearson.

Gök, H., Gürol, M. (2002). Zaman ve Ergonomik Açıdan İlköğretim Okul Binalarının Kullanım Durumu. *Elazığ Fırat University Journal of Social Science*, 2, 263-273

Hotaman, D. (2018). Okulların Fiziksel Donanım Yeterliliğinin Müzik, Beden ve Doğa Zekâ Alanları Açısından İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (3) , 863-879 . DOI: 10.17860/mersinefd.485953

Işık, H. (2004). *Öğrenme ortamlarının fiziksel düzeni*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Karasar, N (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel yayınları

Karatekin, K. ve Çetinkaya, G. (2013). Okul bahçelerinin çevre eğitimi açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(27), 307-315.

Kul, F. N. 2011. Erken Cumhuriyet Dönemi İlkokul Binaları. *Mimarlık Dergisi*, (360).

Kul, F. N. 2016. Ernst A. Egli ve “Yeni İlkokul Modelleri”. *Mimarlık Dergisi*, (388).

Meydan, A., Doğu, S. (2008). İlköğretim İkinci kademe öğrencilerinin çevre sorunları hakkındaki görüşlerinin bazı değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26: 267-277.

- Okan, A. 1976. Kamu Binaları Üretiminde Tip Proje Uygulaması ve Bir Maliyet Değerlendirilmesi. *Mimarlık Dergisi*, (146): 42-48.
- Özbulut, H. (1999). 1980 sonrası dönemde ortaöğretim (lise) tip binalarının Ankara'da uygulanmış üç örnek aracılığı ile değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, M. Ç. (2007). Toplumsal değişme karşısında aile ve okul. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 185-198.
- Özer, N., Demirtaş, H.; Ateş, F. (2015). Okulların mali durumlarına ve bütçe yönetiminde yaşanan sorunlara ilişkin müdür görüşleri. *E-International Journal of Educational Research*, 6(1), 17-39.
- Özkan, N. (2008). Meb APK Koordinasyon Kurulu Araştırma ve Planlama İşleri. *Mimarlık Dergisi*. 317, 10-12
- Özmen, F. ve Yalçın, H. (2011). Devlet ilköğretim okullarının mali açıdan desteklenmesinde velileri bağış yapmaktan uzak tutan nedenler. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 57-76.
- Sarı, M., Cenkseven, F. (2008). İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi ve benlik kavramı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. Cilt:5 Sayı:2
- Sarısözen, C. 1981. Eğitim Yapıları Üretim Süreci. TÜBİTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, YAE-136 nolu Proje Kesin Raporu, Ankara.
- Selah, Z. 1931. Mektep İnşaatında (Plan-Tip) in Mahzurları. *Arkitekt Dergisi*, 1931(1931-4)
- Söyler, F. 1978. Eğitim Yapıları. *Mimarlık Dergisi*, (155)
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, (2012). İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik, 11 Nisan 2012 sayı: 28261.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, (2015). Eğitim Yapıları Asgari Standartlar Kılavuzu, Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, (2018). Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2017"18, Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, (2019). Tip Proje Örnekleri, Elazığ.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Tanner, K. (1999). *School Design Factors for Improving Student Learning Elementary*, MA, HMFH Architects

- Tuzcu, G. (2021), *Eğitim Ekonomisi*, Pegem A Yayını, Ankara.
- Uludağ, Z. (2008). İnsan ve Mekân İlişkisinde Okul. *Eğitime Bakış Dergisi*. 11, 23-31.
- Vural, H, Yılmaz, S. (2018). Erzurum Kenti Okul Bahçelerinin Fiziki Yeterlilikleri, *Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi* 5(2): 109–120, 2018
- Yenice, M. S. (2013). İlköğretim okulları için mekânsal yeterlilik analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 430-439.
- Yıldırım, A., şimşek, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları
- Yılmaz, A. (2012). İlköğretim okullarının fiziksel yapılarının eğitim ve öğretim açısından değerlendirilmesi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, cilt.15 sayı. 28, Aralık.

EKLER

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-31955808
Konu : Anket Uygulama İzni

15/09/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 01.09.2021 tarihli ve 93890 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi (İ.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hasibe İLHAN ÜRYAN, "Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliklerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/bölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili Pamukkale ilçesinde bulunan resmi ortaöğretim kurumlarında görev yapan yöneticilere uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazılan ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okullöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde yüz yüze eğitim öğretime ara verilmesi göz önüne alınarak örgün eğitimin 2021/2022 eğitim-öğretim yılı içinde tam olarak başlamasıyla birlikte denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mütürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütname"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Süleyman EKİCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
15/09/2021
Ali Nazım BALCIOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kuramunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüze Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Ali Nazım BALCIOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah. 29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkeze/fondu/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ah20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hu01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ehys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOC-V.H.K.İ. / Sefa GELMİŞ-Sef
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorgu.meb.gov.tr> adresinden a02a-9fcd-3892-ab3d-d6ee koda ile teyit edilebilir.

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.08.2021-E.94568

Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliklerine Yönelik Görüşme Formu

Görev unvanı: Müdür ( ) Müdür Yardımcısı ( )

Cinsiyet: Kadın ( ) Erkek ( )

Yaş: ..... Kadem: .....

Okulun bulunduğu yerin sosyo-ekonomik düzeyi: Alt ( ) Orta ( ) Üst ( )

	Yeterli	Kısmen Yeterli	Yetersiz
1. Okulun bahçesinin yeterliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
2. Sınıfların yeterliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
3. Sınıf donatımının yeterliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
4. Koridorların yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
5. WC'lerin yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
6. Laboratuvarın yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
7. Toplantı salonunun yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
8. Destek odasının yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
9. Atölyelerin yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
10. Kantinin yeterliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
11. Deponun yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
12. Arşivin yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
13. Mescidin yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
14. Yemekhazinenin yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
15. Bilgisayarların yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
16. Etkileşimli tahtaların yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
17. Yazıcıların yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
18. Fotokopi makinesinin yeterliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
19. İnternet bağlantı ve hızlarının yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
20. Spor alanlarının yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
21. Spor salonunun yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			
22. Spor malzemelerinin yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?			

Bu anket formu ben Hasibe İhan Uryan ,tarafınca hazırlanmış, her hangi bir yerden alıntı yapılmamıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 01.09.2021-E.93890

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

37233
17k.

Sayı : E-93282220-302.08.01-93890
Konu : Ölçek Uygulama İzni (Hasibe İLHAN
ÜRYAN)

01.09.2021

DENİZLİ VALİLİĞİNE
(Denizli İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi : Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 27.08.2021 tarihli ve E-30575850-302.08.01-94568 sayılı yazısı.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi (İ.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans Programı 202182054 numaralı öğrencisi Hasibe İLHAN ÜRYAN'ın, "Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliklerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri" başlıklı proje çalışması kapsamında, Denizli ili Pamukkale ilçesindeki resmi ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticilerinden veri toplamak üzere ölçek uygulayabilmesi için gerekli izinlerin verilmesi hususunda; Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. İbrahim KISAÇ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: İlgi Yazı ve Ekleri (22 Sayfa)

İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
VALİ Y.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSMN39PE9V Pin Kodu :56672
Adres:Kınıklı Yerleşkesi Rektörlük Binası 20160/DENİZLİ
Telefon:0 (258) 296 21 51 Faks:0 (258) 296 23 32
e-Posta:oid@pau.edu.tr Elektronik Ağ:http://www.pau.edu.tr/oidb
Kep Adresi: paurektorluk@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/pau-ebys>

Bilgi için: Nejla GEBES
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.08.2021-E.94568

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sayı : E-30575850-302.08.01-94568
Konu : Ölçek Uygulama İzni - Hasibe İLHAN
ÜRYAN

27.08.2021

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

10.201.1.17

3236

İlgi : Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nın 26.08.2021 tarih 93432
27.08.2021

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi (İ.Ö) Tezsiz Yüksek Lisans Programı 202182054 numaralı öğrencisi Hasibe İLHAN ÜRYAN'ın danışmanı Doç .Dr. Fatma ÇOBANOĞLU sorumluluğunda yürüteceği "Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliliklerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri" konulu proje çalışması kapsamında Denizli İli Pamukkale ilçesinde resmi ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticilerinden ekli anket aracılığı ile veri toplamak üzere anket uygulama isteğine ilişkin dilekçesi yazımız ekinde sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ
Enstitü Müdürü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSSN4BSS1V Pin Kodu :30382

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/pau-ebys>

Adres:PAÜ- Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürlüğü Kınıklı Yerleşkesi (Eğitim

Bilgi için: Mustafa Gökhan ÇAVUŞOĞLU

Fakültesi Binası 4.kat) 20160 Denizli

Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

Telefon:0 (025) 8 Faks:0 (258) 296 12 01

e-Posta:egbilens@pamukkale.edu.tr Elektronik

Ağ:<https://www.pau.edu.tr/egitimbilimleri>

Kep Adresi: paurektorluk@hs01.kep.tr

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.08.2021-E.94568
Evrak Tarih ve Sayısı: 26.08.2021-E.93432

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sayı : E-30575850-302.08.01-93432
Konu : Ölçek Uygulama İzni - Hasibe İLHAN
ÜRYAN

26.08.2021

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Birim Başkanlığı)

İlgili : Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi (İ.Ö) Tezsiz Yüksek Lisans
Programı 202182054 numaralı öğrencisi Hasibe İLHAN ÜRYAN'ın danışmanı Doç .Dr. Fatma
ÇOBANOĞLU sorumluluğunda yürüteceği "Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliliklerine Yönelik Okul
Yöneticilerinin Görüşleri" konulu proje çalışması kapsamında Denizli İli Pamukkale ilçesinde resmi
ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticilerinden ekli anket aracılığı ile veri toplamak üzere
anket uygulama isteğine ilişkin dilekçesi yazımız ekinde sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ
Enstitü Müdürü

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu : BSLN3UEUSL Pın Kodu : 94182 Belge Takip Adresi : <https://www.nctk.org.gov.tr/pau-ebys>
Adres: PAÜ- Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürlüğü Kızılkılı Yeriçkesi (Eğitim
Fakültesi Binası 4.kat) 20160 Denizli
Telefon: 0 (258) 8 Faks: 0 (258) 296 12 01
e-Posta: egbilim@pamukkale.edu.tr Elektronik
Ağ: <https://www.pau.edu.tr/egitimbilimleri>
Kep Adresi: paurektorkluk@is01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.08.2021-E.94568

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

Anabilim bilim dalınız eğitim yönetimi tezsiz yüksek lisans programı 202182054 numaralı öğrencisiyim.
Danışmanlığı Doç. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU tarafından yürütülen "OKULLARIN FİZİKİ VE DONATIM
YETERLİKLERİNE YÖNELİK OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ" başlıklı proje çalışmam kapsamında
araştırma önerim doğrultusunda Denizli İli Pamukkale ilçesinde ki resmi ortaöğretim kurumlarında
görev yapan okul yöneticilerinden anket aracılığı ile veri toplamak istiyorum. Denizli İli Millî Eğitim
Müdürlüğünden gerekli iznin alınması hususunda
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim

10.201.1.17
3236
27.08.2021
Hasibe İLHAN ÜRYAN

İLETİŞİM:

Kuşpınar Mah 1285. Sok No:11/5 Pamukkale Denizli
Telefon: 0505 358 09 99

EKLER:

- EK-1: BAŞVURU FORMU (ayse.meb.tr)
- EK-2: Gönüllü katılım formu
- EK-3 Dönem projesi önerisi
- EK-4 Çalışma materyali (Anket)

UYGUNDUR

Doç. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.08.2021-E.94568

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI OKUL VE KURUMLARDA
GERÇEKLEŞTİRİLECEK ARAŞTIRMA UYGULAMALARINA İLİŞKİN
ARAŞTIRMA İZİNİ BAŞVURU TAAHHÜTNAMESİ**

1. Araştırmam boyunca anayasa/kanun ve yönetmeliklere uygun davranacağımı,
2. Araştırmayı yürüteceğim okulun/kurumun kurallarına uyacağımı,
3. Araştırmam boyunca hiç kimseyi araştırmama/çalışmama katılmaya zorlamayacağımı,
4. Araştırmayı/çalışmayı bana tahsis edilen mekân/sınıf ve zamanda gerçekleştireceğimi,
5. Araştırmanın olası fiziksel/ruhsal zararları konusunda katılımcıları bilgilendireceğimi,
6. Araştırmam/ çalışmam sırasında topladığım kişisel bilgileri koruyacağımı,
7. Araştırmam/çalışmam için gerekli olduğu kadar veri toplayacağımı,
8. Araştırma/çalışma sırasında öğrencilerin derslerinde/çalışmalarında herhangi bir kayıplarının olmayacağını, ^{40.281.117} ₃₂₃₆
9. Araştırmam/çalışmam sırasında herhangi bir ticari faaliyette bulunmayacağımı, ^{31.08.2021}
10. Araştırma izin evraklarını okul yönetimine teslim edeceğimi,
11. Araştırma/çalışma sırasında izni olan evrakları kullanacağımı,
12. Tıbbi araştırmalarda araştırma/çalışmanın uygulama sırasında etik kurallara uyacağımı,
13. Araştırma/çalışma sırasında topladığım ses ve görüntü kayıtlarını güvenilir ortamlarda saklayacağımı ve araştırma/çalışma sonrasında imha edeceğimi,
14. Genelge hükümlerine aykırı davranmam ve herhangi bir yanlış ifade, beyan ve maddi gerçeği gizleme gibi durumlarda adli ve idari işlemlerin yürütülmesini kabul edeceğimi,
15. İzin alınmış araştırmalarda/projelerde insanlarla ilgili yapılacak anket, görüşme, gözlem, alan araştırması, uygulama ve incelemelerde sağlık, güvenlik, insan hakları, mevcut mevzuat hükümleri, hukukun genel ilkelerini ihlal etmeyeceğimi ve etik ilkelere uyacağımı,
16. Araştırma ile ilgili sonuç raporlarımı çalışmanın bitiş tarihinden itibaren 30 gün içinde izin aldığım birime ulaştıracağımı,

Kabul ettiğimi beyan ederim.

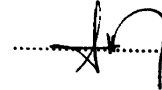
Araştırmanın Adı : OKULLARIN FİZİKİ VE DONATIM YETERLİKLERİNE YÖNELİK OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Araştırmacı : Hasibe İLHAN URYAN

Tarih

27/08/2021

İmza

İsim - Soyisim

Hasibe İLHAN URYAN

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.08.2021-E.94568

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİNE

18/08/2021

BAŞVURU NO	202108181178523675
ÜNİVERSİTE ADI	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
ENSTİTÜ ADI	Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
BÖLÜM ADI	Eğitim Yönetimi Bilim Dalı
ÜNVAN	10.201.1077 3236 Öğrenci
TC KİMLİK NUMARASI	31.08.2021 9927520672
KONU	Okulların Fiziki ve Donatım Yeterliliklerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri
ARAŞTIRMA TÜRÜ	Yüksek Lisans Tezi
ÖRNEKLEM GRUBU	Yönetici,
KAPSAMI	Okul/Kurum,
İLLER	DENİZLİ
KURUM TÜRLERİ	Resmi Anadolu Lisesi, Resmi Fen Lisesi, Resmi Sosyal Bilimler Lisesi, Resmi İmam - Hatip Anadolu Lisesi, Resmi Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi, Resmi Çok Programlı Anadolu Lisesi, Resmi Spor Lisesi,
İLETİŞİM BİLGİLERİ	Adres:Kuşpınar Mahallesi 1285 Sok No 11/5 Pamukkale / Denizli- Telefon:(505) 358-0999- Eposta:Hasibelhan75@gmail.com

Yukarıda bilgileri bulunan proje uygulaman için Millî Eğitim Bakanlığında gerekli izinlerin alınması hususunda gereğini bilgilerinize arz ederim.

EK Listesi

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.08.2021-E.94568

Tez Önerisi
Katılım Kabul Formu
Veri toplama araçları

HASİBE İLHAN URYAN
Öğrenci

Dilekçe ve eklerinin üst yazı ile DENİZLİ VALİLİĞİ İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ulaştırılması gerekmektedir.

10.201.1.17
3236
31.08.2021

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

TİP Proje Örnekleri

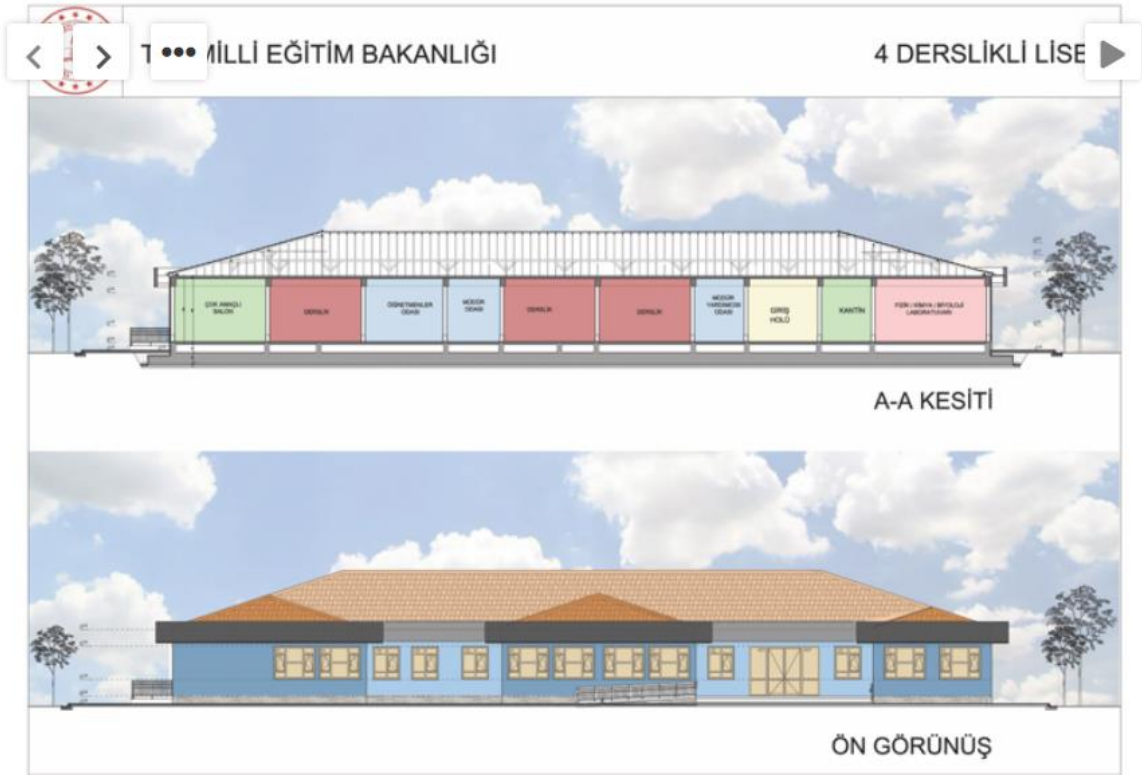

MEB.İHO.16.BZ3.20*43.Bt.2020

Tür	İmam Hatip Ortaokulu
Derslik Sayısı	16 Derslik
Ölçü	20*43
Taban Alanı (m ²)	784
Toplam İnşaat Alanı (m ²)	3978
Yapı Sistemi	Betonarme
Proje Durumu	Kesin
İhtiyaç Programı	İndirmek için Tıklayınız
Proje Dosyası	İndirmek için Tıklayınız
Proje Görseli	İndirmek için Tıklayınız

ÖZGEÇMİŞ